BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

Any de 2019 - Octubre / Novembre / Desembre

BUTLLETÍ OFICIAL

BISBAT DE MENORCA

Octubre / Novembre / Desembre 2019
Imprimeix: Gràfiques Menorca - Editorial Menorca, S.A.
Dipòsit Legal: ME-283/1992

Fotografia portada: Visita pastoral parròquia del Carme de Maó, octubre 2019
(foto: Llorenç Sales)

SUMARI

ESCRITS DEL SR. BISBE..... 5

HOMILIES

- Homilia vigília d'oració en el mes missioner extraordinari
- Inauguració curs "vida creixent"
- Homilia a la celebració de la paraula enviament agents de pastoral
- Homilia a la vigília d'oració
- Homilía en las vísperas de clausura mes misionero extraordinario
- Homilia al funeral de Bartolomé Florit
- Homilia Immaculada: acollir a Déu
- San Juan de la cruz
- Homilia Nadal
- Homilia sant Esteve
- Homilia a la Missa per la pau

MISSATGES

- Inauguració projecte Paidós de Càritas diocesana
- Premi cooperació Cope
- Paraules en la nau Mestral-inserció renovada
- Palabras en el acto ecuménico celebración de la declaración sobre la justificación

ESCRITS SETMANALS

- Jesús acoge a los pobres
- Jesús acull els estrangers
- Jesús acoge a las mujeres
- Jesús acull els fiets i fietes
- Un Dios padre de todos
- Casa d'oració per a tots
- Mirar en positivo
- Acollir els joves
- Vigilad
- Escoltau la Paraula
- Reavivar la esperanza
- Nadal: fer lloc a Déu
- Necesitamos la familia

ESCRITS EN PREMSA
- Aprendre a mirar cap a fora

SECRETARIA GENERAL 51
DECRETS
- Santuari de Gràcia
- Renovació del Consell Diocesà de Pastoral

CRÒNICA DIOCESANA 55
- Consell diocesà de pastoral
- Mes missioner extraordinari a Menorca
- Jornada “laics en missió”
- Inici de la visita pastoral

SANT PARE..... 63
- Homilia de cloenda del Sínode de l’Amazònia
- Carta Apostòlica “Admirabile signum”
- Missatge per a la celebració de la 53a Jornada mundial de la pau

PROVÍNCIA ECLESIÀSTICA VALENTINA..... 81
- Nota de los obispos de la Provincia Eclesiástica Valentina

HOMILIES

HOMILIA VIGÍLIA D'ORACIÓ EN EL MES MISSIONER EXTRAORDINARI
(Clarisses Ciutadella, 1 d'octubre de 2019)

Amb aquesta celebració inauguram, units a tota l'Església, el mes missioner extraordinari convocat pel Papa Francesc per commemorar el primer centenari de la Carta "Maximum illud", amb la qual Benet XV va voler donar un nou impuls al compromís missioner d'anunciar l'Evangeli . A la carta de convocatòria d'aquest mes explica el Papa Francesc que el seu desig és "despertar encara més la consciència missionera de la missio ad gentes i reprendre amb un nou impuls la transformació missionera de la vida i la pastoral".

El mandat de Jesús segueix sent actual: "Anau per tot el món i anunciau l'Evangeli a tota la creació" (Mc 16, 15). L'Església existeix per a complir aquest mandat de Jesús i seguir proclamant la bona notícia a tots els llocs al llarg de la història. Com va dir Pau VI, evangelitzar és la vocació i la joia de l'Església, perquè ella existeix per evangelitzar (cf. Evangelii Nuntiandi, 14). La missió "ad gentes", dirigida als qui no coneixen Jesucrist, radica en l'entranya mateixa de la fe. El nostre Papa Francesc a l'Exhortació "L'alegria de l'Evangeli" va assenyalar que "Es precís mantenir viva la sol·licitud per l'anunci" dirigit als qui estan allunyats, perquè "aquesta és la tasca primordial de l'Església". I diu amb claredat: "la causa missionera ha de ser la primera" (EG 15).

Durant aquest mes som convidats a revisar els nostres programes pastorals i les nostres accions per detectar si en ells la missió ocupa el primer lloc.

Cada parròquia i cada comunitat cristiana hauria de preguntar-se en quina mesura està complint el mandat del Senyor de predicar a tota la creació i si la missió amb els allunyats ocupa el centre de les seves preocupacions. Però també cada cristià ha de preguntar-se en quina mesura viu la seva fe en clau evangelitzadora. El lema d'aquest mes ens recorda que cada un de nosaltres som "batejats i enviats". No es pot ser cristià si el cor no crema en el desig que tots coneguin la bona notícia de Jesús i sentin, amb nosaltres, el goig de creure.

Cadascú ha de participar en la missió segons la seva pròpia vocació dins l'Església i en resposta als dons i carismes amb què ha estat enriquit per l'Esperit. Inauguram el mes missioner precisament en aquest dia, en què fem memòria d'una monja carmelita, Teresa de l'Infant Jesús, que va viure tota la seva vida tancada al Carmel de Lisieux però que sentia en el seu cor l'ardor i desig d'evangelitzar, per la qual cosa el Papa Pius XI la va nomenar, juntament amb sant Francesc Xavier, patrona universal de les missions. Ella va desitjar ardentment que la infinita misericòrdia divina fos reconeguda i escoltada per cada home, i va advertir que la seva vocació en l'Església és ser l'amor: ser un cor que estima i que transmet amor. La seva gran obra missionera va consistir a oferir la seva vida a Déu en favor dels germans. Així va convertir un monestir de clausura en lloc d'intercessió i de participació orant i fraternal en els esforços missioners. Va escriure: "Voldria anunciar l'Evangeli al mateix temps en les cinc parts del món i fins a les illes més remotes. Voldria ser missionera, no només durant uns anys, sinó haver-ho estat des de la creació del món i ser-ho fins a la consumació dels segles. Però, sobretot, voldria, estimat Salvador meu, vessar la meva sang per Vós fins a l'última gota ".

També nosaltres hem de demanar-nos com podem prendre part en la missió d'anunciar Jesucrist, des de la vocació a la qual el Senyor ens ha cridat. Però el compromís és ineludible. Tot cristià és "deixeble missioner", seguidor de Jesús i pregoner del seu Evangeli. Aprofitem aquest mes especial que ofereix l'Església per renovar el nostre desig d'evangelitzar i per comprometre'ns en la missió. És temps també de pensar què esteim fent per donar suport a la tasca dels missioners i missioneres, que van marxar a proclamar l'Evangeli pels cinc continents. Tant individualment com comunitàriament hauríem de demanar-nos com pot créixer el nostre suport a la seva extraordinària tasca.

La missió enforteix l'Església i la renova. No tinguem por de lliurar-nos a la missió, perquè l'anunci rejoveneix a l'Església. En canvi, quan l'Església es tanca en si mateixa, envelleix. Hem de superar la comoditat i la falsa

seguretat de qui es tanca en si mateix i obrir-nos a la missió. El nostre programa pastoral per a aquest any ens demana ser Església que acull tothom: no tinguem por d'obrir les portes de les nostres parròquies i comunitats per acollir a tants homes i dones que volen trobar una raó per a viure.

Vull afegir que em sembla molt encertat començar aquest mes amb una estona de pregària i amb el rés de les vespres en un monestir de vida contemplativa. Estic fermament convençut que l'oració ha de precedir, acompanyar i continuar tota tasca evangelitzadora. Perquè els vertaders protagonistes de la missió no som nosaltres, sinó l'Esperit de Déu.

INAUGURACIÓ CURS VIDA CREIXENT
(Claret, Ciutadella 3 d'octubre de 2019)

"*Anau! Us envio*". Aquestes paraules de Jesús als setanta-dos deixebles ressonen en el nostre cor d'una manera especial en aquest dia, perquè estan dirigides també a cadascú de nosaltres. Si de veritat som cristians, no podem mirar cap a un altre costat, sinó que hem de sentir-nos implicats en l'anunci de l'Evangeli. Amb Jesús hem de sentir en el més profund del cor que "*hi ha molt a segar i pocs segadors*", que hi ha moltes persones que caminen com ovelles sense pastor, sense rumb per aquesta vida, esperant una paraula que els hi ajudi a descobrir el sentit que té la vida.

Nosaltres som responsables d'anunciar Jesucrist. Aquest és també el missatge del mes missioner extraordinari que estem celebrant amb el lema "*batejats i enviats*". El baptisme és l'inici de la missió; ser deixeble de Crist implica ser el seu testimoni; tot cristià és "*deixeble missioner*". És important que això ho sentim cadascú de nosaltres personalment. Freqüentment pensam que els agents de l'evangelització són els sacerdots o els bisbes, però aquesta missió correspon a tot el poble de Déu. També tenim la temptació de pensar que aquest encàrrec és propi de gent més preparada o més jove. Però no podem escapar-nos de la missió: cadascú de nosaltres som responsables de que Jesucrist sigui conegut i estimat en aquesta terra de Menorca. Si nosaltres no ho proclamam, ningú ho farà per nosaltres.

Jesús indicava també en l'Evangeli les actituds amb què s'ha de fer l'anunci. Destacaré tres actituds. La primera és la senzillesa en els mitjans. Jesús demanava als deixebles que no hi dugueren "*bossa, ni sarró, ni calçat*", perquè l'important no són les coses que portam sinó Aquell a qui feim present. A vegades confiam massa en els mitjans humans, quan per anunciar

l'Evangeli només es necessari el testimoniatge de la pròpia vida viscuda en coherència i en fidelitat a l'Evangeli.

La segona actitud important és de proposta: nosaltres no imposam, sinó que proposam un missatge de vida i esperança. Jesús deia que era necessari començar desitjant la pau i que si no ens reben, hem de deixar aquell lloc o aquella persona, confiant totalment en el Senyor. El Papa Francesc insisteix que l'Església *"creix per atracció, no per proselitisme*" (Discurs 20-5-19). Hem d'anunciar Jesucrist sense pressionar les consciències o intentar vendre a qualsevol preu un producte. És tota la nostra vida la que s'ha de convertir en una predicació de l'Evangeli; tot el nostre ésser ha de portar l'Evangeli a tot arreu.

El tercer punt em sembla també molt important. Deia l'Evangeli que Jesús va enviar als setanta-dos "*que s'avancessin cap a cada poble i cada lloc on ell mateix havia d'anar*". La missió dels deixebles és preparar lloc al Mestre. La nostra tasca és ajudar a disposar el cor de l'home, perquè Crist vengui. Ell és l'únic que, amb la seva gràcia, pot transformar aquest cor i atreure els homes cap a si, perquè siguin els seus deixebles.

Benvolguts membres de Vida Creixent. La missió és urgent. No podem entretenir-nos pel camí, perquè són moltes les persones d'aquest poble -alguns de la nostra pròpia família- que esperen ser il·luminats per la llum de la fe en Jesucrist. Voleu compartir amb mi la tasca de proclamar Jesucrist? ¿Voleu col·laborar amb mi per donar a conèixer el seu nom? Tant de bo que cadascú de nosaltres ens prenguem seriosament el nostre baptisme i siguem conscients que tots compartim una mateixa missió, que és la de fer present Jesucrist en aquesta terra. Formar part del moviment "*Vida Creixent*" us ajudarà a ser més conscients.

"Anau!" "*Digueu a la gent: El Regne de Déu és a prop*". Aquest és el missatge joiós que cadascú amb la seva paraula però sobretot amb la seva vida ha de proclamar.

HOMILIA A LA CELEBRACIÓ DE LA PARAULA ENVIAMENT AGENTS DE PASTORAL (Santuari de Monte Toro 12 d'octubre de 2019)

És una alegria veure reunides avui en aquest Santuari de la nostra estimada Patrona, a tantes persones de tota l'illa, que participau d'una manera activa en la missió d'anunciar l'Evangeli. El gest de l'enviament, que realit-

zarem a continuació, vol expressar que l'Església de Menorca compta amb vosaltres i us necessita.

La nostra celebració s'inscriu en el marc del *Mes missioner extraordinari*, que ha convocat el Papa Francesc. Amb el gest de l'enviament comunitari de tots els agents de pastoral de la Diòcesi, es manifesta que l'Església segueix posant-se en camí i apropant-se a cada home, com va fer el diaca Felip, per "*anunciar la bona nova de Jesús*".

Batejats i enviats

El lema amb què celebram aquest mes missioner diu: "*batiats i enviats. L'Església de Crist en missió en el món "*. Se'ns convida, en primer lloc, a donar gràcies a Déu pel nostre baptisme, que ens va fer fills de Déu i ens va capacitar per ser deixebles de Jesús i gaudir de la presència i acció de l'Esperit Sant. En el baptisme està l'arrel i la font de tot: de la fe, que il·lumina la nostra vida, del goig de viure-la en l'Església i de la crida a ser sants, com el nostre Pare del cel.

Però el baptisme és, sobretot, la font de la missió, perquè no es pot ser batiat sense ser, al mateix temps, enviat. Ser deixeble vol dir ser missioner; seguir Jesús implica ser el seu testimoni. Cada cristià té una missió. Encara hi ha més: cada cristià és una missió. Com el Papa Francesc diu: "*Jo sóc una missió en aquesta terra, i per això som en aquest món"* (EG 273). Existim per evangelitzar. La missió ha de marcar a foc la nostra vida i tot el que feim.

Laics, corresponsables

M'agradaria que això ho sentíssiu personalment cadascun de vosaltres: que us sentíssiu corresponsables en la missió de l'Església. Esteis aquí els laics més compromesos en aquesta missió i sé molt bé que lliurau amb generositat moltes hores i esforç al servei de l'Evangeli. Us ho agraeix de tot cor en nom d'aquesta Església. Però m'agradaria que féssim un pas més: que passéssiu de ser persones que evangelitzen seguint les directrius dels sacerdots, a persones que prenen la iniciativa i, perquè són conscients del seu baptisme i de la seva responsabilitat, es preocupen ells mateixos per l'anunci del Evangeli. Hem de donar pas a una Església en què tots -sacerdots, religiosos i laics- ens sentim igualment responsables de proclamar a Jesucrist.

A això se li sol anomenar "*sinodalitat*", que significa "*caminar junts*". Pens que aquest és el camí que ha de prendre la nostra Església. El Congrés de laics que hem conclòs en la seva fase diocesana, pretén reforçar la cons-

ciència que el laic té una vocació i una missió singular en l'Església. Aquest Congrés ens anima a avançar pel camí de la sinodalitat. Els laics teniu el dret i el deure de prendre part en la missió de l'Església en el si de les vostres parròquies, dels moviments i associacions i de l'Església diocesana.

Evangelitzar Menorca

Hi ha moltes persones que esperen el nostre testimoni, que caminen perdudes i sense rumb, que desitjarien trobar plenitud en la seva vida. A tots ells hem d'anunciar que Jesucrist és la resposta que cerquen, la llum que necessiten, la font que sadolla i omple el cor humà. El nostre món occidental s'assembla cada vegada més a un desert, pel qual resulta difícil transitar. Advertim amb dolor com les persones es van allunyant de la fe i van perdent el rumb i que, quan es perd el sentit de Déu, cauen molts de valors, es deshumanitza la societat i es degrada la mateixa creació. La nostra tasca és conduir a tots els nostres contemporanis fins a la font que és Jesucrist; per a tots ells hem de ser *persones-càntir* que donin a beure als altres (cf. EG 86).

Necessitam evangelitzar Menorca. No ens podem conformar amb la descristianització que viu la nostra societat. Ens ha de fer mal cada home i dona de Menorca que desitja trobar una llum i no l'aconsegueix. Com diu el Papa Francesc: "Sabem bé que la vida amb Ell (Jesucrist) es torna molt més plena i que amb Ell és més fàcil trobar-li un sentit a tot. Per això evangelitzam "(EG 266).

Enviats en nom de l'Església

En aquesta celebració sereu enviats a evangelitzar. En realitat des de que vàreu rebre el baptisme, vàreu ser enviats. Però avui l'Església us encomana, d'una manera especial, anunciar en el seu nom l'Evangeli en les diferents tasques pastorals per arribar així a tot tipus de persones: infants, adolescents, joves, adults, matrimonis, ancians i, molt especialment, els més pobres i febles. Hem de fer present l'Evangeli en tot lloc: a les cases, en els temples, a les escoles, als hospitals, a les residències de gent gran, en els mitjans de comunicació, a la presó. A tots volem fer arribar la bona notícia que Déu ha estimat el món amb bogeria i desitja que tots els homes tinguin vida eterna, com explicava Jesús a Nicodem.

Permeteu-me dues observacions que em semblen importants sobre la manera de realitzar aquest anunci. La primera és que s'ha de fer, sobretot, amb la nostra pròpia vida. Nosaltres no som venedors d'un producte ni ens servim de mitjans de pressió perquè els homes creguin. Molt sàviament va dir Benet XVI que *"l'Església creix no per proselitisme sinó per atracció"*

(Homilia, 13-V-2007). És el testimoni de la nostra pròpia vida el que ha d'atreure cap a Jesucrist. Tota la nostra vida ha d'esdevenir una predicació de l'Evangeli; tot el nostre ésser ha de proclamar l'Evangeli a tot arreu. M'agrada molt una reflexió que va escriure el Beat Carles de Foucauld quan era a Natzaret: "*Tota la nostra vida ha de ser una predicació de l'Evangeli; per l'exemple: tota la nostra existència, tot el nostre ésser ha de proclamar l'Evangeli per sobre de les teulades; tota la nostra persona ha de respirar Jesús, tots els nostres actes, tota la nostra vida ha de proclamar que nosaltres som de Jesús* "(Meditacions sobre els sants evangelis, 1898).

La segona observació és també fonamental: el vertader protagonista de tot és l'Esperit Sant. Nosaltres podem col·laborar i ajudar a transmetre la fe, però no podem atorgar-la. Podem treure fora els impediments, eliminar els prejudicis, ajudar a disposar el cor, però només en mans de Pare està atorgar el do de la fe en Jesucrist. Això vol dir que la missió que se'ns encomana ens supera per complet, que no pot realitzar-se només amb mitjans i instruments humans. Necessitam l'oració perllongada i humil perquè sigui Déu amb el seu amor infinit el que realitzi el miracle de fer brillar en el cor dels homes la llum de la fe.

Conte amb vosaltres

"*Anaeu i anuncieu l'Evangeli a tota la creació*". Aquestes paraules són actuals, han estat pronunciades per a nosaltres i han de cremar en el nostre interior. Tenim la missió d'anunciar l'Evangeli a Menorca. Cont amb cadascú de vosaltres per a això. Tots junts tenim el goig de proclamar l'Evangeli en aquesta terra; tots junts som responsables que no es perdi la fe en Jesucrist entre nosaltres.

Mirem avui d'una manera especial a la nostra mare Santa Maria, que és estrella que guia l'Església pels camins d'evangelització, i li demanam que brilli amb llum potent per conduir a aquesta Església de Menorca a proclamar ben fort el nom de Jesús. Que ella sigui guia i ajuda per a la nostra Església.

HOMILIA A LA VIGÍLIA D'ORACIÓ
(Santuari del Toro 18 d'octubre de 2019)

En el text de la carta als filipencs, que hem escoltat, es recull un antic himne de la comunitat cristiana, en el qual es canta a Jesús com l'enviat del

Pare que, a través de la seva encarnació i la seva entrega lliure a la creu , ha realitzat la voluntat de Déu i li ha glorificat. El Fill de Déu -deia- es va despullar de la seva condició divina per assumir i salvar la nostra humanitat, arribant a lliurar la seva pròpia vida en la creu. Per això, el Pare el va recompensar concedint-li "aquell nom que està per damunt de tot altre nom".

Durant la seva vida terrenal, Jesús solia parlar de si mateix amb aquestes expressions: "he vingut", "he estat enviat". Va considerar tota la seva vida com un acte d'obediència al Pare, que li havia enviat a portar vida als homes. Per això, Jesús és el primer enviat del Pare, el primer missioner. Aquí està l'arrel del mandat missioner de l'Església.

Aquesta missió, que correspon de manera singular a Jesús, l'enviat del Pare, la va encomanar a la seva Església. Hem escoltat com la tarda mateixa de Pasqua Jesús ressuscitat es presenta als apòstols i els diu: "*Com el Pare m'ha enviat a mi, així us envio jo*". Ara són ells els que han de dur a terme la missió que Jesús havia rebut del Pare; després de la resurrecció, seran els seus deixebles els pregoners i testimonis de la Bona Nova i de tot el succeït en Jesús de Natzaret i, especialment, de la seva resurrecció.

Per poder proclamar que Jesús és viu i ser els seus testimonis, hi ha un altre missioner, un altre enviat, que és l'Esperit Sant. Jesús envia l'Esperit als deixebles per enfortir la seva debilitat, curar les seves febleses i enfortir la seva fe. El veritable protagonista de la missió segueix sent Déu. És l'Esperit qui ens empeny a sortir dels cenacles i cridar fort en els carrers i places que Jesucrist és vida, salvació i esperança per a tothom.

Nosaltres recollim el testimoni dels apòstols. Ens reconeixem com ells deixebles de Jesús i sabem que això ens compromet a ser també els seus testimonis. No es pot ser deixeble si no és missioner. Cadascú de nosaltres pot repetir amb Jesús: "he estat enviat". I a cadascú de nosaltres, Jesús diu: com el Pare m'ha enviat, així ara t'envio també jo. Per això diu el Papa en el missatge per a la Jornada del Domund: *"jo soc sempre una Missió; tu ets sempre una Missió; tot batiat i batiada és una Missió "*. L'Església és missionera per la seva pròpia naturalesa, perquè existeix per a la missió, per dur a terme aquest mandat de Jesús.

Entre nosaltres hi ha alguns que estan a primera línia de la missió; són persones que, mogudes per la seva fe, han sentit el desig de portar a tothom la llum de l'Evangeli. Van abandonar les comoditats i van sortir de casa per continuar, amb la força de l'Esperit, la missió que Jesús va rebre del Pare. "Ells –diu el Papa- són enviats a les gents en el món que encara no està transfigurat pels sagraments de Jesucrist i de la seva santa Església. Anunciant la Paraula de Déu, testimoniant l'Evangeli i celebrant la vida de

l'Esperit criden a la conversió, bategen i ofereixen la salvació cristiana en el respecte a la llibertat personal de cadascun, en diàleg amb les cultures i les religions dels pobles als quals són enviats".

En aquesta vetlla de pregària, ja en vigílies del Domund, podríem tenir dues intencions especials.

La primera és resar perquè cada batejat se senti missioner, perquè tots sentim cremar el nostre cor en el desig que tots coneguin Jesucrist. Necessitam cristians que, enamorats de Jesucrist i plens del seu Esperit, es comprometin en la missió. Hem de resar perquè cap cristià es quedi passiu, sinó que tots s'impliquin en la missió, que correspon a tots.

La segona intenció és pregar pels nostres missioners i missioneres, per tots aquells que estan en països missió. Ells necessiten el nostre suport en tots els sentits, però molt especialment el suport de la nostra pregària. Tots els esforços evangelitzadors resulten inútils sense l'oració. Per això, no podem oblidar mai pregar per ells, perquè els seus esforços i dedicació tinguin molt de fruit.

Posem aquestes intencions davant Déu, invocant la intercessió de Santa Maria. Assenyala el Papa en el seu missatge: "Confiem a Maria, la nostra Mare, la missió de l'Església. La Verge, unida al seu Fill des de l'encarnació, es va posar en moviment, va participar totalment en la missió de Jesús, missió que als peus de la creu es va convertir també en la seva missió pròpia: col·laborar com a Mare de l'Església que en l'Esperit i en la fe engendra nous fills i filles de Déu".

Que el Senyor ens ajudi a estendre el seu nom de manera que davant el nom de Jesús tothom s'agenolli al cel, a la terra i sota la terra, i tots els llavis reconeguin que Jesucrist és Senyor, a glòria de Déu Pare.

HOMILÍA EN LAS VÍSPERAS DE CLAUSURA MES MISIONERO EXTRAORDINARIO (Concepcionistas, 30 de octubre de 2019)

Sal 66; Efesios 3, 1-9

"Oh Dios, que te alaben los pueblos, que todos los pueblos te alaben". Con estas palabras del salmo 66 hemos rezado juntos. El salmista da gracias a Dios después de la cosecha, porque "la tierra ha dado sus frutos". La alegría que siente por el amor y la misericordia de Dios, desea que se extienda a todos los hombres, para que todos vean la salvación y alaben a Dios. A

todas las culturas y sociedades desea que llegue el conocimiento de Dios, de sus caminos, y su salvación.

San Pablo proclamaba este mismo deseo, cuando decía que el misterio que había comprendido era que también los gentiles han sido llamados a la salvación en Jesucristo. Ellos son "miembros del mismo cuerpo y partícipes de la misma promesa en Jesucristo". La salvación que nos ha llegado a través de Jesús alcanza a todos los pueblos y a todos los hombres. Jesús –dice en esta misma carta- ha derribado con su cuerpo los muros que separaban a unos de otros (Cf. Ef 2,14).

Pero San Pablo continuaba diciendo que a él Dios le había dado "la gracia de anunciar a los gentiles la riqueza insondable de Cristo". Pablo se sentía elegido y enviado a proclamar el Evangelio especialmente entre los paganos, entre aquellos que no pertenecían al pueblo judío. Y así lo hizo esta entregar su vida en Roma.

Nosotros también podemos repetir con Pablo: "se me ha dado la gracia de anunciar la insondable riqueza de Cristo"; "soy servidor del Evangelio por la gracia que Dios me dio con su fuerza y poder". Cada uno de los bautizados hemos recibido la gracia de ser elegidos para proclamar a Cristo, a pesar de nuestras debilidades y de nuestra pobreza. Hemos de reconocer como un don extraordinario de Dios haber sido elegidos y enviados; es un don que recibimos el día que fuimos bautizados. San Pablo no oculta en sus cartas sus propias flaquezas e insiste siempre en que confía en la gracia de Dios, que es la que le da fuerza y poder. Él –reconocía- es "el más insignificante de los santos", pero cuenta con la gracia para cumplir su misión. Nosotros no debemos temer nuestra pequeñez, la escasez de medios ni las dificultades que encontramos. Somos discípulos de Jesús llamados a ser, con su gracia, misioneros. "En virtud del Bautismo recibido –dice el Papa-, cada miembro del Pueblo de Dios se ha convertido en discípulo misionero (cf.Mt 28,19). Cada uno de los bautizados, cualquiera que sea su función en la Iglesia y el grado de ilustración de su fe, es un agente evangelizador" (EG 120).

San Pablo añadía que había recibido esta gracia "en favor de los gentiles". Su misión se dirige principalmente a esos numerosos hombres y mujeres del mundo griego y romano que habitaban una ciudad grande y populosa como Éfeso y que no conocían al Dios verdadero. ¡Ojalá nosotros compartiéramos estos sentimientos! Son muchas las personas que en nuestras ciudades viven como si Dios no existiera; muchos los que no tienen una luz ni un sentido en su vida. ¡Ojalá muchos cristianos sintieran el ardor de anunciar el Evangelio a los gentiles, a los alejados, a los que abandonaron la fe o a los que nunca

la conocieron! Añade el Papa: "que nadie postergue su compromiso con la evangelización, pues si uno de verdad ha hecho una experiencia del amor de Dios que lo salva, no necesita mucho tiempo de preparación para salir a anunciarlo, no puede esperar que le den muchos cursos o largas instrucciones" (EG 120).

Estamos clausurando este mes, que ha sido una gracia de Dios para nuestra Iglesia, porque le ha ayudado a reflexionar sobre el compromiso de cada cristiano en la evangelización y porque, también, nos ha ayudado a acordarnos de tantos cristianos como nosotros que fueron un día conscientes de su compromiso bautismal y se lanzaron a la misión "ad gentes", entre gentes de culturas, lenguas y costumbres muy diferentes. Por ellos hemos rezado especialmente durante este mes y seguiremos rezando.

Es significativo clausurar el mes con una oración. Pidamos que la gracia de Dios alcance el corazón de muchas personas y haya muchos cristianos dispuestos a testimoniar ese misterio grande, inacabable, insondable, lleno de luz y fuente inmensa de alegría que es Jesucristo. Así se cumplirá el deseo de Dios, que quiere que todos los hombres se salven, que sobre todos los pueblos resplandezca su rostro y, conociéndolo, le alaben.

HOMILIA AL FUNERAL DE BARTOLOMÉ FLORIT
(Catedral de Menorca, 31 d'octubre de 2019)

Ens hem reunit avui per acomiadar el nostre germà sacerdot Bartomeu Florit Coll qui, després d'una llarga vida dedicada al servei de Déu, ha marxat a la casa del Pare. En aquest dia elevam les nostres súpliques al Pare perquè el rebi al costat seu i l'admeti a la Pàtria celestial. Ho feim amb la confiança que ens dóna sebre que Déu és Pastor bo que ens guia i acompanya en la nostra vida i també quan travessam per la vall fosca de la mort.

Però avui és dia, sobretot, de donar gràcies a Déu per la vida i ministeri de Mossèn Bartomeu Florit. El sentiment dominant en el meu cor és de gratitud immensa a Déu pel do de la vida del Sr. Florit. La seva vida va estar dedicada per complet a Déu i al servei dels germans. Dos característiques destaquen en ell: la seva fidelitat i la seva humilitat. Primer, el desig de viure fidelment el do del sacerdoci, que va rebre molt jove, quan tot just tenia 23 anys i que va exercir a Ferreries, Fornells, Maó, Es Mercadal i Ciutadella. Va ser un servent bo i fidel i per això esperam que hagi estat rebut al goig del seu Senyor (cf. Mt 25, 23). La segona característica va ser

la seva humilitat. Va viure el seu ministeri amb generositat i discreció, evitant sempre ocupar el primers llocs. Sabia molt bé que la nostra vida "*està amagada amb Crist en Déu*" (Col 3,3), com recorda Sant Pau.

El Sr. Bartomeu Florit va tenir dos suports fonamentals per viure el seu ministeri sacerdotal: l'Eucaristia i la Mare de Déu. Es pot dir que veritablement l'Eucaristia era el centre de la seva jornada i, per això, no va deixar de celebrar-la cap dia, fins que fa uns dies la malaltia li ho va impedir. En els últims anys l'hem vist celebrar la Missa a l'Hospital, juntament amb Mn. Cristòfol Vidal, al Sant Crist i, de vegades, a la capella de la Casa Sacerdotal. El segon suport de la seva vida sacerdotal era la Mare de Déu, a la qual venerava particularment com a Mare Auxilliadora. Ja jubilat, anava gairebé cada dia al Santuari de Maria Auxiliadora i resava amb devoció el Rosari a la Mare de Déu. D'aquesta manera senzilla, el Sr. Florit ens deixa el testimoni d'una fe i una vida que avui agraïm.

Hi ha un altre element que també em sembla important subratllar: el seu esperit diocesà. Des que vaig arribar a Menorca em va cridar l'atenció que una persona ja gran com el Sr. Florit no voldria perdre cap dels actes organitzats: la Missa Crismal i els oficis de Setmana Santa, la processó del Corpus o de Maria Auxiliadora. Mai va perdre la il·lusió de participar en aquests actes al costat del seu bisbe i els seus germans sacerdots, manifestant el seu sentit diocesà.

En el dia del seu funeral, donam gràcies al Pare per la seva vida i testimoni. I li confiam a l'oració de Jesús que, abans de passar al Pare, va pregar intensament pels seus, demanant que estiguessin sempre amb Ell perquè contemplessin la seva glòria. Confiam que el Sr. Florit ja contempli aquesta glòria i resem perquè així sigui.

Al mateix temps, he de donar les gràcies a les persones que l'han cuidat i, molt especialment, a Cristòfol Vidal i al altres preveres residents, que en els últims anys de la seva vida l'han acompanyat com a un germà i l'han cuidat amb un exquisit afecte. També al personal del nostre Seminari - Casa Sacerdotal, on ha viscut els darrers anys de la seva vida.

Se'ns ha anat un bon sacerdot. Ara en queden només 26 en aquest presbiteri de Menorca. Per això hem de pregar amb insistència al Senyor perquè susciti vocacions entre nosaltres i ens enviï sacerdots bons, com el Sr. Florit, que va ser un gran do de Déu per a l'Església de Menorca.

IMMACULADA. ACOLLIR A DÉU
(Catedral de Menorca, 8 de desembre de 2019)

Quan portam només una setmana d'Advent, l'Església ens proposa celebrar la festa de la Immaculada Concepció de Maria i donar gràcies al Pare perquè amb el seu amor i misericòrdia va preparar Maria per ser "una mansió digna" del seu Fill (Col·lecta). En aquesta festa de la Immaculada us convit a contemplar Maria com la dona que va acollir a Déu en el seu si i el va oferir al món.

La dona que va acollir a Déu

Abans de res, Maria és la dona que va acollir a Déu. Això és el que volem expressar quan deim que va ser "concebuda sense pecat": que en ella Déu no va trobar cap oposició ni resistència, que el seu ésser va estar des del primer instant de la seva vida a la plena disposició de Déu.

Per això, en el moment crucial de la seva història i de la nostra, Maria respon amb un "sí" incondicional i generós a la paraula que Déu li adreça a través de l'àngel. En el silenci de Natzaret rep la sorpresa de Déu i respon amb un "que es faci en mi", un "fiat" rotund, posant-se totalment en les mans de Déu, per al qual tot és possible. Maria viu en actitud d'obertura total a Déu, reconeixent-se davant Ell com la humil esclava del Senyor.

D'aquesta manera, Maria farà possible l'advent de Déu, la seva vinguda al nostre món, la seva presència en la nostra història. Crec que mai ens admirarem prou del misteri d'amor que suposa un Déu que es fa carn i que reclama la disponibilitat d'una humil al·lota de Natzaret anomenada Maria.

Ella ens ensenya així que el primer en la nostra vida és acollir Déu. Certament en nosaltres Déu troba resistències perquè el pecat ens inclina a rebutjar-ho, però també és cert que Déu mateix amb la seva gràcia ens ajuda a desitjar-lo, cercar-lo, conèixer-lo i estimar-lo. La Verge Immaculada ens ensenya a acollir Déu en la nostra vida, és a dir, en el nostre cor, en els nostres pensaments, en els nostres desitjos i accions. Ell ha d'ocupar sempre el centre perquè només Ell és l'Altíssim, per al qual tot és possible.

En tota època han estat necessaris homes i dones de Déu, però avui més que mai sentim la necessitat de persones que visquin a Déu en la profunditat del seu ésser. Necessitam cristians que tinguin experiència de la bondat i l'amor de Déu. Quan bona part de la nostra societat s'amaga de Déu i defuig tractar amb Ell, es fan més necessaris "amics forts de Déu", que no tinguin por d'acollir-lo completament en la seva vida. Per això és necessari combatre tot el que impedeix que Déu prengui possessió de la nostra vida: les

pors que ens oprimeixen, la comoditat en què vivim la nostra fe, la nostra manca de compromís i la manca de decidir-nos a ser completament de Déu.

La dona que va portar a Déu

Amb el seu "sí", la Verge va fer possible que Déu habités entre nosaltres d'una manera sorprenent i inaudita. La seva acollida obedient de Déu va fer possible la seva proximitat. En el si virginal de Maria Déu es va fer un dels nostres, assumint la carn i també la feblesa humana.

Si nosaltres acollim en la fe a Déu, també nosaltres podrem portar-lo al nostre món i fer-lo proper als nostres contemporanis. Hi ha un text de Sant Ambrosi que m'agrada particularment. Diu que segons la carn només hi va haver una Mare de Crist, però segons la fe tots podem ser la seva mare, perquè Crist és fruit de tots. Per la fe podem concebre i engendrar a Crist per al món, com va fer Maria (Cf. Expositio Evangelii secundum Lucam 2, 19, Ofici dia 21 desembre).

Hem de convèncer-nos que el que més necessita el nostre món és la presència de Déu. La seva absència deixa buit i solitari a l'ésser humà, que només en Ell pot trobar plenitud. Per això hem d'acollir a Déu, com Maria, i portar-lo a la nostra societat, a la nostra família, als nostres llocs de treball, al nostre món. Si vivim per Déu i per a Déu, farem arribar a tots l'alegria de creure en Ell.

Avui tres persones inicien el camí de preparació per rebre juntament amb l'aigua del baptisme el do de la fe. Al començament de la Missa els he preguntat què demanaven a l'Església i han respost que la fe, la qual els hi dóna la vida eterna. En aquest dia resem especialment per ells, perquè aquesta llum de la fe ompli el seu cor i aprenguin a acollir Déu en la seva vida.

Acollir els altres

Quan acollim de veritat a Déu passa una cosa extraordinària: que el cor se'ns va eixamplant de manera que tots tenen cabuda en ell. Qui acull a Déu, no exclou a ningú, sinó que acull tohom. Per això en el cor de Maria tenien cabuda tots: aquells senzills deixebles del seu Fill, els nuvis de Canà, la seva cosina Elisabet i també les dones que seguien Jesús. En aquest cor seguim tenint un lloc cadascú de nosaltres. En ell podem experimentar tota la tendresa i l'afecte d'una mare.

Si nosaltres ens omplim de Déu, també tindrem lloc per a tothom. Qui de veritat té Déu en la seva vida, no pot tancar mai la porta al seu germà. Tots han de tenir cabuda en l'Església. Ser molt de Déu ens fa ser Església dels

homes. El primer pas per ser Església de portes obertes és acollir Déu de manera total, com va fer Maria Immaculada.

A la segona lectura hem escoltat que Sant Pau apel·lava a el testimoni de Jesús, que va acollir a tothom, i deia: "Acolliu-vos tal com Crist us va acollir a glòria de Déu". L'acolliment de totes les persones és un signe que dins de nosaltres està present Déu i que som de veritat seguidors de Jesucrist.

En aquest dia acudim a Maria, la Immaculada, demanant la seva intercessió perquè, durant aquest temps d'Advent, ens ensenyi a acollir Déu, deixant que entri fins al fons de la nostra vida i, a través nostre, a la de moltes persones.

SAN JUAN DE LA CRUZ
(Confer Menorca, Concepcionistas, 14 de diciembre de 2019)

Ya muy avanzado el tiempo de Adviento, la liturgia nos presenta la memoria del gran místico castellano San Juan de la cruz, auténtico maestro de vida espiritual, que nos ayuda también a vivir este tiempo. Subrayo tres actitudes.

La búsqueda de Dios

La primera es la búsqueda. Porque San Juan de la Cruz era, ante todo, un buscador de Dios, un hombre que no se conformaba con poco, sino que deseaba la posesión total de Dios, estar lleno por completo de Dios.

Las lecturas de hoy presentaban la otra posibilidad: el olvido de Dios, el rechazo. Jesús en el Evangelio decía a los discípulos que Elías ya había venido para anunciar el Mesías, "pero no le reconocieron". Y lo mismo iba a suceder con Él, que también sería rechazado. Es el drama de la libertad humana, que se puede volver contra su Dios.

La invitación de la liturgia es a buscar a Dios, a clamar por su presencia, como hacíamos en el salmo: "Oh Dios, que brille tu rostro y nos salve". San Juan de la cruz, en el Cántico Espiritual, nos enseña a desear a Dios y buscarle sin cesar: "¿Adónde te escondiste, amado, y me dejaste con gemido? Como el ciervo huiste, habiéndome herido; salí tras ti, clamando, y eras ido". El alma no encuentra consuelo en ninguna de las criaturas, sino que desea sólo ser llena de su amado. Una vez que ha conocido al amado, dice: ya no guardo ganado, ni ya tengo otro oficio, que ya sólo en amar es mi ejercicio".

Para alcanzar la cima, el alma tiene que ir desnudándose de todo. Es preciso el "olvido de la criatura" para ascender el monte que conduce al Amado. El camino hasta Él consiste en ir desnudándose de todo lo que no es Dios y dejar que la "llama de amor viva" transforme el alma.

La mirada contemplativa

En segundo lugar, San Juan de la Cruz acentúa la dimensión contemplativa de la vida cristiana. Nos viene muy bien recordarlo, porque normalmente andamos muy enredados haciendo cosas y olvidamos que la oración callada nos da las claves para contemplar el mundo, a los demás y a Dios. Tener una mirada contemplativa significa contemplarlo todo desde Dios, desde su misterio.

Para ello es necesario el trato asiduo con Dios. La oración brota de la experiencia de encuentro con el misterio de Dios y, según san Juan de la cruz, consiste en tratar con Dios. "Que, pues, Dios entonces, en modo de dar, trata con ella con noticia sencilla y amorosa, también el alma trate con Él en modo de recibir, con noticia o advertencia sencilla y amorosa, para que así se junten noticia con noticia y amor con amor" (Llama de amor viva, 3, 34).

La contemplación consiste en "estarse a solas con atención amorosa a Dios" en paz y quietud (Cf. Subida del Monte Carmelo, II, 13); "estarse amando al amado" (Suma de perfección). Esta contemplación se alimenta de la celebración litúrgica, la adoración de la Eucaristía -eterna fuente escondida en el pan vivo-, la contemplación de la Trinidad y de los misterios de Cristo, la escucha amorosa de la Palabra divina, el estupor ante la belleza de la creación con "bosques y espesuras plantadas por la mano del Amado" (Cántico Espiritual B, 4)

Adviento es tiempo de oración, para mantenernos en "vigilante espera", con las lámparas encendidas. La oración nos espabila y nos hace mirar desde lo Absoluto todas las realidades y acontecimientos.

El deseo de encuentro con Dios

Por último, San Juan de la Cruz nos enseña a aspirar al encuentro con Dios, a desear el encuentro definitivo con Él. En el poema "Llama de amor viva" clama por ese encuentro: "¡Oh llama de amor viva / que tiernamente hieres / de mi alma en el más profundo centro! / Pues ya no eres esquiva / acaba ya si quieres, /¡rompe la tela de este dulce encuentro!". Este es el clamor que la Iglesia nos enseña a vivir durante el adviento: ven, Señor, Marana Tha. Dice la última estrofa del Cántico Espiritual "Descubre tu

presencia, / y máteme tu vista y hermosura; / mira que la dolencia / de amor, que no se cura / sino con la presencia y la figura". Ven, Señor, que te esperamos.

HOMILIA NADAL
(Catedral de Menorca, Missa de mitjanit 24 de desembre de 201)

Ens ha estat donat un fill

En aquesta nit santa ressona en tota l'Església una gran notícia per part de Déu. Ens la transmet un Infant feble i indefens, un nadó que necessita tota l'atenció i cures dels seus pares. "Trobareu un infant en draps", deien els àngels a uns humils pastors. "Ens ha estat donat un fill" proclamava radiant de goig el profeta Isaïes quan endevinava entre ombres el naixement d'aquest Infant.

En aquest Infant es concentra l'esperança de tota la humanitat perquè és el signe que Déu no abandona la humanitat. "Aquest és el senyal", deien els àngels. Déu no s'oblida de la seva criatura, encara que ella li torni l'esquena i l'abandoni. La resposta de Déu a la ingratitud de l'home ha estat sorprenent perquè no només s'ha acostat a nosaltres, sinó que s'ha fet un de nosaltres, compartint la nostra fràgil condició humana. Definitivament, Déu estima l'home. I ho fa fins a l'extrem de fer-se un de nosaltres.

Davant d'aquest misteri de la proximitat de Déu Sant Pau exclama: "S'ha revelat l'amor de Déu". Tot l'amor i la tendresa de Déu es manifesta en un feble Infant nascut en un racó oblidat de l'imperi romà, perquè aquest Infant és l'Emmanuel esperat, és Déu amb nosaltres. La gràcia i bondat de Déu omplen la terra.

Sorprèn especialment la manera en què Déu ha volgut aparèixer entre els homes. Perquè ha escollit el camí de la senzillesa i la pobresa. Neix d'una jove parella que ha hagut de marxar al poble dels seus avantpassats per empadronar-se, però no troben on quedar-se i han de acomodar-se en un estable, entre els animals. Allà precisament naixerà el Fill de Déu.

Gairebé de manera espontània pensam i imaginam a Déu en clau de poder, d'omnipotència i grandesa. Déu com infinitament savi i poderós. Això és el "lògic", segons la nostra manera de pensar. Però Déu trenca aquestes lògiques per mostrar-se en la debilitat, com tendresa, amor sense límits i misericòrdia entranyable. El fillet nascut a Betlem ens revela quin és l'autèntic rostre de Déu, com és Déu de veritat.

Ens porta la salvació

Aquest Infant ens porta la salvació a les nostres vides i al món. L'Infant que ens ha nascut és el Salvador, que rescata les nostres vides de l'esclavitud de pecat, del mal, de la mort. És "Déu gran i salvador nostre", deia sant Pau. La salvació de l'ésser humà no resideix en el poder, el tenir més o la força, sinó en la petitesa i la debilitat d'un Déu que ha volgut caminar amb nosaltres. Des de llavors, l'ésser humà ja no està sol perquè el mateix Déu ha volgut fer-se company de camí de l'home per salvar-lo.

Els textos que hem llegit presentaven la salvació com una gran llum. "El poble, que avançava a les fosques ha vist una gran llum", hem escoltat. I deia l'Evangeli que "la glòria del Senyor els enrevoltà de llum". L'Infant nascut és llum que il·lumina tota la nostra existència. La força d'aquesta llum penetra tota la nostra vida, l'allibera i li atorga la pau.

Acollir Déu

Tot el secret del Nadal consisteix a acollir aquesta Bona Notícia que Déu ens porta, en acceptar a aquest Infant en la nostra vida, en fer un forat perquè trobi un lloc entre els nostres projectes i els nostres somnis. El Nadal ens convida a acollir Déu, a deixar que Ell sigui el centre dels nostres pensaments, dels nostres desitjos i de les nostres accions. Nadal és atrevir-se a acollir l'hoste inesperat, el Déu que ve.

"No tingueu por", deia l'àngel als pastors. No hem de témer a un Déu que es presenta en la debilitat i en la pobresa, que s'abaixa i assumeix la nostra naturalesa. No tinguem por de posar tota la nostra vida a les seves mans i a deixar que la fe en Ell mogui tota la nostra vida. Déu no ve a castigar-nos sinó a salvar-nos.

Maria, Josep i els pastors el van acollir i ens ensenyen a fer-ho. Només es precís confiar en Ell, no posar-li obstacles, dir que "si". Tots ells reben la sorpresa de part dels àngels i l'acullen en la seva senzillesa. En veritat, només el cor senzill i humil és capaç d'acollir per complet a Déu.

No tinguem tampoc por de fer lloc per a Déu en la nostra societat, a donar posada a Déu en el nostre món. Avui sembla que es torna a repetir la història, perquè Déu vol entrar en el món, però les portes de la societat occidental es tanquen a la seva presència.

Acollir els homes

És important que ens adonem que per acollir de debò a Déu hem de donar cabuda a tots els homes. El que aquest Déu ha vingut precisament a mostrar és el valor immens que té cada ésser humà. No importa la situació en què

es trobi. Tant el malalt terminal com el que està a la presó, el que és d'aquí o el que ve de molt lluny, tot ésser humà, cada ésser humà té una dignitat immensa, perquè ha estat estimat per Déu amb un amor infinit. Cada home i dona d'aquest món han estat estimats fins a l'extrem que Déu ha volgut compartir amb ells la seva humanitat. Els Pares de l'Església diran que Déu s'ha fet home perquè l'home es faci fill de Déu.

Qui accepta el misteri de Nadal sap que ha de tractar amb afecte i respecte a cada ésser humà. Qui acull a Déu, acull també als homes; qui accepta el misteri de Nadal no pot veure mai a l'altre com a un rival o un enemic, sinó sempre com a un germà.

És Nadal. Ens ha nascut un Infant. Acollim en la nostra vida a aquest Déu, la seva llum i la seva alegria i diguem ben fort, amb els àngels de cel: Glòria, glòria, glòria a Déu. I a la terra pau als homes que estima el Senyor.

SANT ESTEVE
(Parròquia de Sant Esteve, 26 de desembre de 2019)

La festa de sant Esteve, que avui celebram, ens parla de la importància i la necessitat de ser testimonis. El fet impressionant i inaudit de la presència de Déu en la nostra història necessita ser explicat; demana ser anunciat i comunicat. Ahir celebràvem amb goig el naixement del Salvador; avui donem gràcies a Déu pel primer testimoni d'aquest fet. Deia San Fulgenci de Ruspe: "Ahir vam celebrar el naixement temporal del nostre Rei etern; avui celebram el triomfal martiri del seu soldat " (Ofici).

La missió no es pot postergar

En realitat no es pot separar el ser cristià i ser testimoni. No es pot seguir Jesús de Natzaret i no proclamar el seu nom. Com insisteix el nostre papa Francesc, tot deixeble és missioner. "En virtut del Baptisme rebut, cada membre del Poble de Déu s'ha convertit en deixeble missioner. Cadascun dels batejats, qualsevol que sigui la seva funció en l'Església i el grau d'il·lustració de la seva fe, és un agent evangelitzador "(EG 120). És una missió que cadascú de nosaltres ha de prendre seriosament. "Tot cristià és missioner en la mesura en què s'ha trobat amb l'amor de Déu en Crist Jesús" (EG 120). Si el misteri de Nadal ens ha fet descobrir l'amor immens que Déu ens té, ara hem de explicar-ho als altres.

No valen excuses. No val dir que no s'està preparat o que necessit més formació per fer-ho. No val tampoc deixar que ho facin altres (els sacerdots, els catequistes), mentre que nosaltres ens quedam passius. La missió no es pot postergar. El foc del nostres cor hauria d'encendre a tantes persones que desconeixen qui i com és Déu i que ignoren el seu amor i viuen en la foscor.

Les dificultats

Aquesta missió no és fàcil. Jesús no va ocultar les dificultats que comporta convertir-se en els seus testimonis. Moltes vegades les circumstàncies no són favorables i hem de viure i actuar contra corrent. A l'Evangeli hem escoltat Jesús dient als deixebles que serien lliurats als tribunals, fuetejats i odiats.

Així va succeir amb Esteve, el primer màrtir d'una llarga història de màrtirs, que arriba fins als nostres dies. A la primera lectura hem escoltat el relat de la seva execució sumària a càrrec d'una multitud descontrolada, que no suporta les seves paraules i, sobretot, el seu anunci de la destrucció del temple de Jerusalem. Esteve no cedeix davant les pressions, sinó que manté en tot moment la seva fe en el Senyor Jesús i, ple de caritat, mor pregant per aquells que l'apedregaven.

Nosaltres, que volem ser deixebles de Jesús, també sentim les dificultats d'anunciar Jesucrist enmig d'una societat que ho ignora. Als cristians de segle XXI (vint i un) ens toca anunciar l'Evangeli en àmbits i circumstàncies que a vegades poden resultar molt durs. Tractam amb persones de condició molt diversa que viuen en ambients molt allunyats de Déu i vivim en societats que van destruint les seves arrels cristianes. A vegades semblam predicadors al desert i ens sentim impotents davant la missió que hem de dur a terme.

Per això necessitam reafirmar la nostra esperança en Déu i la seguretat que el triomf és sempre de Déu. Jesús deia en l'Evangeli: "El qui es mantindrà ferm fins a la fi, se salvarà". Amb aquesta convicció mor Esteve, demanant a Jesús que rebi el seu esperit. La confiança en Déu ha de omplir la nostra vida.

Testimonis enmig del món

Nosaltres som cridats a ser testimonis enmig del món. El Senyor no ens ha cridat a ser missioners en països llunyans, sinó a fer-li present a la nostra ciutat, als nostres carrers, en la nostra societat. Però ens guia el mateix Esperit que va conduir a Esteve a donar testimoni de la seva fe i el que porta

a homes i dones a marxar lluny per anunciar Jesucrist. Desitjam fer sentir l'amor de Déu a totes les persones amb les que tractam, a tantes persones que segueixen anhelant la salvació.

Deia la gran poetessa i escriptora Madeleine Debrél que som "missioners sense barques". No ens hem pujat a les barques per marxar a terres de missió. Nosaltres som missioners al desert de les nostres ciutats, a l'asfalt, a l'escala de vecïns. La nostra missió, deia, és "portar el Senyor a tot arreu, enfonsar-nos en la marea humana com a l'arena blanca; perquè hi hagi aquí o allà ànimes que conserven la seva fragilitat humana enfront de la gràcia de Déu, ànimes que no s'han emmurallat, que no s'han cuirassat " (Missioners sense barques). Cadascú de nosaltres hauria de ser bona notícia per als altres, finestra per la que pugui entrar la llum de Déu.

La parròquia de Sant Esteve

En aquest dia podem pregar a Déu per intercessió de Sant Esteve que cada cristià prengui consciència de la seva missió, que ningú es quedi de braços creuats, sinó que tots es convencin que són missioners. I també demanam per les nostres comunitats, perquè creixi el seu impuls missioner; en particular, demanem avui per aquesta comunitat parroquial, que celebra al seu titular, perquè mai perdi l'afany per fer present Jesucrist en la nostra ciutat.

Encomanem també els diaques de la diòcesi, que celebren el seu patró. Sant Esteve va formar part del grup dels Set, que es van dedicar al servei de la comunitat de llengua grega, atenent principalment als aspectes organitzatius i benèfics. Ell és exemple de dedicació i servei per als nostres diaques permanents.

Conclusió

Enmig del Nadal, la litúrgia ens presenta el testimoni d'Esteve i ens crida a nosaltres a ser testimonis amb tota la nostra vida de la Bona Notícia que porta el naixement del Salvador. El Nadal no és només adornar, cantar villancets i oferir bons sentiments. El Nadal és una cosa molt seriosa, perquè contemplar el misteri de Déu fet home, ens compromet a ser els seus testimonis, seguint l'exemple d'Esteve i tants d'altres màrtirs.

HOMILIA A LA MISSA PER LA PAU
(Sant Francesc, 31 de desembre de 2019)

Als vuit dies del Nadal del Senyor, celebrem la solemnitat de la maternitat divina de Maria. En aquest dia, els nostres ulls se centren en la Mare, contemplant des del seu cor tot el misteri admirable del Déu fet home. Confessam, al mateix temps, que aquest Infant nascut fràgil i feble a Betlem és el mateix Fill de Déu i per això la seva mare pot ser anomenada "Mare de Déu".

En aquest dia també, des de fa més de seixanta anys, els Papes ens convoquen a pregar per la pau. Finalitzam l'any civil i començam el nou any pregant amb intensitat per la pau, demanant amb els sacerdots de l'antic testament, que el Senyor ens miri, es fixi en nosaltres i ens doni la pau.

La pau neix del cor de l'home

En el seu missatge per a aquesta Jornada de la pau, el Papa Francesc ens fa entendre que la clau de la pau i de la guerra radica al cor de l'ésser humà. La guerra neix al cor de l'home, perquè en ell resideix l'egoisme i la supèrbia, que condueixen a destruir i a excloure l'altre. La guerra comença sovint amb la intolerància a l'altre, al què és diferent i amb l'afany de possessió i de domini. Però també de la profunditat de cor de l'home brolla la pau. Allà nien els sentiments de fraternitat, el sentit de responsabilitat i la recerca de la trobada amb l'altre.

Per això, si volem ser artífexs de pau, el primer que hem de fer és demanar la conversió de cor. El Papa assenyala que aquesta conversió és triple: als altres, a la creació i a Déu. Necessitam convertir-nos al germà i transformar les nostres relacions amb els altres, perquè siguin acollidores. L'altre -encara que no pensi com nosaltres- no és un enemic ni algú a qui dominar, sinó un fill de Déu i un germà. També es precís transformar les nostres relacions amb els altres éssers vius i amb la creació. És la "conversió ecològica", en la qual va insistir especialment el Sínode de l'Amazònia. Es necessari canviar la nostra mirada, perquè acollim el do de la creació. És necessària -sobretot- la conversió a Déu, el Creador, que és l'origen de tota vida.

Decisions polítiques i econòmiques fermes

La conversió de cor ha de donar lloc a decisions polítiques i econòmiques que afavoreixin la pau. No ens podem quedar en la interioritat, sinó que els sentiments de cor han de generar decisions fermes que apostin per la pau, la fraternitat i la justícia. Des de la política s'ha d'impulsar el sentit d'in-

terdependència de la família humana, en la qual uns som responsables dels altres. Davant de les polítiques de la por, l'amenaça i la desconfiança, hem de promoure polítiques que afavoreixin la trobada, el diàleg, la reconciliació i la cooperació.

I això ha d'anar acompanyat per decisions econòmiques valents, que afavoreixin una major justícia social i el respecte a l'entorn. L'exclusió, el descart de l'home i de la creació, condueixen a tensions i enfrontaments. La bretxa entre els membres d'una societat posa en perill el bé comú. Per això és important treballar perquè hi hagi un sistema econòmic més just.

No ens cansem

Com veim, el camí de la pau és complex i requereix molt esforç i constància. Demanda no només transformar els nostres cors, sinó promoure també una transformació de les estructures socials, polítiques i econòmiques. Però no hem de resignar-nos i renunciar al desig de pau, que està íntimament present en el cor de cada home. Hem d'edificar la pau, sent homes i dones de diàleg i, amb les nostres decisions, fent possible que es promogui en tots els nivells -local, nacional i internacional- una cultura de l'encontre.

La nostra fe en Jesucrist ens anima a fer-ho. Ell, amb el seu naixement, va obrir el camí de la pau i amb la seva mort va realitzar la reconciliació de l'home amb Déu. Ell ens va ensenyar també a perdonar i va proclamar benaurats els que treballen per la pau. No ens cansem tampoc de pregar perquè la pau sigui possible, perquè ella no és només fruit dels nostres esforços, sinó sobretot un do de Déu. Que el Déu de la pau ens beneeixi i ens ajudi a ser constructors de pau i reconciliació.

En braços de la mare

Avui la litúrgia ens convida a trobar Jesús en braços de la Mare. Com aquells pastors de Betlem, també nosaltres podem apropar-nos al portal per contemplar al costat de Maria i Josep "a l'Infant posat a la menjadora". Qui s'acosta a aquest misteri, experimenta tota la tendresa i l'amor de Déu i queda inundat de sentiments de pau i de fraternitat.

Que Maria, la Mare del Príncep de la pau, ens acompanyi i sostingui en aquest afany. A les seves mans posam els nostres anhels per al nou any que comença i tots els nostres desitjos de pau. ¡Santa Maria, Mare de Déu, pregau per nosaltres!

MISSATGES

INAUGURACIÓ PROJECTE PAIDÓS DE CÀRITAS DIOCESANA (És Barracó, Ciutadella, 1 d'octubre de 2019)

Posam en marxa avui un projecte de Càritas Menorca llargament acariciat i desitjat. Amb la col·laboració del Consell Insular i de l'Ajuntament de Ciutadella, ha estat possible donar començament al projecte Paidós, que s'adreça de manera especial a les famílies que es troben en situació de vulnerabilitat, per ajudar-los en l'educació dels fills. Certament fins ara es desenvolupava en aquest mateix lloc un important projecte d'atenció als infants, el "*Centre obert És Barracó*". Però desitjàvem oferir una atenció més completa, que tingués en compte no només als fillets sinó també a les seves famílies. Això és el que ofereix el projecte Paidós, pensat per acompanyar les famílies amb infants entre 0 (zero) i 12 (dotze) anys. Es pretén oferir un acompanyament integral a les famílies, treballant tant amb els adults com amb els fillets i posant l'atenció en els aspectes educatius, socials i terapèutics.

En el seu escrit sobre la família, el Papa Francesc ens ha urgit a ajudar a "*les famílies sumides en la misèria, castigades de tantes maneres, on els límits de la vida es viuen de forma dolorosa*" (A 49). Diu que "*en les difícils situacions que viuen les persones més necessitades, l'Església ha de tenir una especial cura per comprendre, consolar, integrar*" (A 49). Subratlla també que la família és el context adequat per a l'educació dels infants. "*La família és la primera escola dels valors humans, en la qual s'aprèn el bon ús de la llibertat*" (A 274). Per això crec que resulta molt oportú i convenient aquest projecte d'atenció a les famílies ajudant-les a implicar-se en l'educació dels seus fills.

A més, Paidós desitja ser també un lloc de trobada entre les famílies, "*un gran llar de famílies*", lloc en el qual puguin relacionar-se entre elles i amb els educadors. Pretén ser una "*gran casa familiar*" en què trobin cabuda les famílies amb infants petits que tenen dificultats.

És de justícia felicitar a totes les persones que han ideat aquest projecte i han treballat per fer-ho realitat. És un projecte en el qual conflueixen els esforços de les tres entitats esmentades. Desitj també un bon treball a l'equip de tècnics que treballarà en aquest projecte. Que tots aquests esforços es vegin recompensats amb molts de fruits.

PREMI COOPERACIÓ COPE
(Ferreries, 4 d'octubre de 2019)

En un discurs que el Papa Francesc va donar el passat mes de març va dir que "*cooperar és un estil de vida*" (A la confederació de cooperatives italianes, 16-3-19). Pens que té molta raó. Cooperar és una manera de viure. Algunes persones viuen la vida pensant només en si mateixes. Viuen per a si, sense preocupar-se dels altres. Però hi ha persones que saben viure amb els altres, en cooperació. És un encert que cada any COPE premiï a algunes d'aquestes persones o institucions que han triat viure la vida cooperant amb els altres.

Cooperar suposa vèncer la indiferència i l' individualisme, obrint una manera de vida alternatiu, basat en unes relacions humanes autèntiques que no cerquen el benefici propi ni el lucre. En aquest mateix discurs diu el Papa que "*l'avantatge més important i òbvia de la cooperació és vèncer la soledat que converteix la vida en un infern. Quan l'home se sent sol, experimenta l'infern. En canvi, quan adverteix que no està abandonat, pot enfrontar qualsevol tipus de dificultat i esforç (...) El nostre món està malalt de soledat -ho sabem tots-, per això necessita iniciatives que permetin enfrontar juntament amb altres el que la vida imposa. Caminant i treballant junts experimentam el gran miracle de l'esperança: tot sembla possible una altra vegada. En aquest sentit, la cooperació és una forma de concretar l'esperança en la vida de les persones "*.

Jesús va ensenyar en l'Evangeli que som proïsmes de tot home, i "*fer-se proïsme significa evitar que l'altre sigui presa de l'infern de la soledat*". Qui viu la seva vida en cooperació ha descobert que no podem romandre indiferents davant les dificultats i tragèdies dels altres i que val la pena contribuir a "*treure un tros de soledat als altres*". I fer-ho, no tant amb paraules, sinó amb el compromís, que brolla de l'amor, i que ens fa estar al costat de l'altre, oferint-li en tot el nostre suport, la nostra proximitat i també la nostra tendresa,

Qui viu d'aquesta manera descobreix, a més, que només així val la pena viure. Qui viu en l'egoisme i la indiferència no sap apreciar allò de bo que la vida té. No es pot ser feliç tot sol. Per això, quan s'exclou l'altre de l'horitzó, no es pot aconseguir la felicitat plena.

Felicitats a les entitats i persones guardonades en aquest dia. I gràcies pel vostre treball, que expressa el desig de ser solidaris en un món que vol mercantilitzar-ho tot. Vosaltres ens feis somiar que un altre món és possible

PARAULES EN LA NAU MESTRAL INSERCIÓ RENOVADA (Maó, 7 d'octubre de 2019)

Fa un any vam celebrar el 25 aniversari del projecte "Mestral", que va ser impulsat per Càritas Diocesana amb una doble finalitat. D'una banda, promoure la reutilització de recursos, contribuint al desenvolupament sostenible de la nostra illa. Mestral vol contribuir a la preservació del medi ambient reutilitzant els objectes i perllongant la seva vida útil. El segon objectiu és facilitar la inserció de les persones en el món laboral. Aquesta finalitat és molt important, perquè les iniciatives d'inserció ajuden a promoure la dignitat de les persones, evitant que es converteixin en usuaris dependents dels serveis socials.

El projecte inicial ha exigit, al llarg d'aquests anys, nombroses adaptacions i actualitzacions, perquè resultés eficaç i complís els objectius marcats. El que va començar sent unes senzilles botigues de roba, es va anar ampliant en naus industrials tant a Maó com a Ciutadella. Després es va posar en marxa la nau de tractament de voluminosos, que com sabem va patir un incendi al juny de 2017. Com a conseqüència d'això, es va posar en marxa una nova nau al polígon industrial de Maó i, finalment, s'ha realitzat l'adaptació de l'antiga nau-magatzem de Mestral. Ha estat un gran esforç tant econòmic com de moltes persones, que han cregut en el projecte i s'han compromès a fer-ho. És de justícia agrair tot aquest treball dels responsables, els treballadors, els monitors i també dels molts voluntaris que contribueixen a fer possible aquest projecte que avui té el nom de "*Mestral Inserció*".

Però per a nosaltres el més important són les persones que han pogut beneficiar-se d'aquest projecte d'inserció social i que han aconseguit deixar enrere la seva situació de vulnerabilitat. La nostra alegria és haver pogut contribuir a la seva rehabilitació i reinserció. El centre de tota l'acció de l'Església és sempre la persona humana, que té una dignitat incomparable i inalienable.

No podem oblidar que tot aquest projecte té un esperit, que és el desig de viure l'Evangeli de Jesucrist. És Ell qui ens ensenya que tot home és el nostre proïsme, que estimar vol dir posar-se en l'últim lloc per ser servidor de tots i que Déu sent una preferència especial pels més pobres. És Ell també qui es va identificar amb els que passen necessitat i va prometre que d'ells seria el Regne del cel. Aquest esperit és fonamental i distingeix a Càritas d'altres organitzacions d'ajuda als més necessitats. No ho hem de perdre, perquè és el signe de la nostra d'identitat. El que fem és expressió

del nostre voler viure com a deixebles de Jesús, portant a terme el missatge de les benaurances.

Felicitats a tots per aquesta reforma, que farà més eficaç el servei que donam. Enhorabona a la nostra Càritas diocesana, als seus dirigents però també a tots els voluntaris i les persones que hi col·laboren. Tant de bo la comunitat cristiana pugui dur a terme molts projectes com aquest.

PALABRAS EN EL ACTO ECUMÉNICO DE CELEBRACIÓN DE LA DECLARACIÓN SOBRE LA JUSTIFICACIÓN (Iglesia evangélica de Mahón, 9 de noviembre de 2019)

Estamos celebrando el vigésimo aniversario del día histórico en el que se firmó la declaración conjunta sobre la justificación. Esta declaración fue firmada inicialmente por la Iglesia Católica y la Federación luterana mundial el 31 de octubre de 1999. Posteriormente, la declaración fue aceptada por el Concilio Metodista Mundial y sus iglesias miembros (2006) así como por la Comunión Mundial de Iglesias Reformadas (2017) y el Consejo consultivo anglicano (2016). Es una declaración que une, por tanto, a católicos, luteranos, metodistas, reformados y anglicanos.

El documento aborda un tema central, que durante siglos fue causa de divisiones y recelos entre nosotros. Fue fruto de muchas horas de trabajo y ofrece "una interpretación común de nuestra justificación por la gracia de Dios mediante la fe en Cristo" (n. 5). La justificación es presentada como la obra de Dios Trino en el ser humano. Somos santificados por Dios a través de la muerte y resurrección de Jesucristo, que llega al hombre en el bautismo por obra del Espíritu Santo. Esta justificación, se dice en el n. 19, "es obra de la sola gracia de Dios". Nosotros recibimos la justificación por la fe que obra por el amor. La explicación católica acentúa que el ser humano debe cooperar con la gracia, mientras que la doctrina luterana subraya el carácter pasivo de la justificación.

Pero, además del acuerdo doctrinal, que rompe siglos de enfrentamientos, creo que vale la pena subrayar el método de trabajo, pues pienso que es válido para el futuro. La opción que se adoptó para facilitar el diálogo y el acuerdo fue centrarse en las doctrinas nucleares o básicas, dejando a libre discusión otras explicaciones. A esto se le ha denominado "consenso diferenciado". De alguna manera, se aplicó la máxima atribuida a San Agustín:

"In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas"; "en lo necesario, unidad; en lo dudoso, libertad; en todo, caridad".

Por una parte, se considera que hay unas verdades centrales de la fe (que son necesarias), sobre las que se establece el consenso. En el documento se habla de "verdades básicas" (n. 5), "planteamientos básicos" (n. 14) y "postulados fundamentales" (n. 40, 43). En el trasfondo de esta afirmación está la convicción, reafirmada en el Concilio Vaticano II, de que existe una "jerarquía de verdades" (cf. UR 11) o, como se dice en la tradición luterana, unos "artículos fundamentales" sobre los que se deben poner de acuerdo todas las confesiones. Se trata de aquellas verdades irrenunciables de nuestra fe, que están conectadas íntimamente con la Sagrada Escritura.

Por otro lado se afirma que "las diferencias subsistentes en cuanto a su explicación, ya no dan lugar a condenas doctrinales" (n. 5). Es decir, se considera que las explicaciones teológicas que ofrece cada tradición no contradicen esos planteamientos básicos (cf. n. 14 y n. 41). Por ello son aceptables las diferencias de "lenguaje, elaboración teológica y énfasis" (n. 41). Una consecuencia importante es que quedan levantadas las condenas mutuas que sobre este tema se pronunciaron en el siglo XVI. Estas condenas son consideradas, en una nueva perspectiva, como "advertencias saludables» a las cuales debemos atender en nuestro magisterio y práctica" (n. 42).

La firma de la declaración fue sólo el comienzo de un camino, que debería conducirnos a la unidad. Es preciso proseguir ese camino para poder hacer realidad el deseo de Jesús de que todos seamos uno (cf. Jn 17. 21). Y es necesario aplicar también el acuerdo a la vida de nuestras respectivas iglesias.

ESCRITS SETMANALS

JESÚS ACOGE A LOS POBRES
(Full dominical, 6-10-19)

Queridos diocesanos:

Uno de los destinatarios preferentes de la predicación de Jesús son los pobres. Al principio de su ministerio, en la sinagoga de Nazaret Jesús lee el pasaje de Isaías que habla del Ungido de Dios, enviado a "proclamar la buena nueva a los pobres" y se identifica con estas palabras (cf. Lc 4, 14-22): el Padre le ha encomendado la misión de anunciar el Evangelio a los pobres.

Los pobres a los que Jesús acoge son, en primer lugar, aquellos que se han empobrecido materialmente, los que viven en la miseria. La sociedad palestina de la época de Jesús estaba en profunda decadencia; había grandes diferencias sociales y un creciente número de personas que se habían empobrecido. En los evangelios es frecuente ver en la compañía de Jesús a ciegos, lisiados, epilépticos, endemoniados, huérfanos, viudas y mendigos. Las actitudes de Jesús fueron siempre de acogida, comprensión, compasión y perdón. La acogida de todos ellos es signo de que la salvación de Dios alcanza a todos y, al mismo tiempo, es una llamada de atención para que otras personas se interesen por ellos.

Pobres son también aquellos que se presentan ante Dios con actitud humilde, sin méritos personales. Así se perfila en la reflexión del Antiguo Testamento: sólo un pueblo humilde y pobre busca al Señor y se cobija en Él (cf. Sof 3, 12-13; Is 10, 20-22). San Mateo habla de los "pobres en el espíritu", es decir, de aquellas personas que no se apoyan en sí mismas y que tienen el corazón abierto al mensaje del Evangelio. Quien tiene espíritu de pobre, está vacío de toda autosuficiencia y apoya su vida sólo en Dios. Estas personas han escogido voluntariamente la pobreza, evitando "toda clase de codicia" (Lc 12, 15).

Con sus palabras y gestos, Jesús quiere mostrar que Dios se preocupa constantemente de los pobres y desvalidos. Dios está cerca de ellos, y los acoge en su Reino. Por su parte, los que han puesto su corazón en los bienes de este mundo, tienen que recordar que estos bienes son frágiles y fugaces pues fácilmente la polilla y la carcoma los estropean (cf. Mt 6, 19).

Los discípulos de Jesús tienen que prolongar esta actitud de acogida del Maestro. Ellos no pueden inhibirse ante las necesidades de la gente, sino que tienen que darles de comer (cf. Mc 6, 37). La preocupación por los pobres brota de las entrañas mismas del Reino. Por eso dice con claridad el Papa Francisco que "de nuestra fe en Cristo hecho pobre, y siempre cercano a los pobres y excluidos, brota la preocupación por el desarrollo integral de los más abandonados de la sociedad" (EG 186). La Iglesia tiene que mantener la cercanía de Jesús a los más pobres y ser instrumento para su liberación y promoción. Los pobres tienen un sitio preferencial en el corazón de Jesús y han de tenerlo en el nuestro. "Por eso –dice el Papa- quiero una Iglesia pobre para los pobres" (EG 198). Si queremos de verdad seguir a Jesús, hemos de otorgar a los más pobres una atención privilegiada y prioritaria (cf. EG 201).

† Francesc Conesa Ferrer, bisbe de Menorca

JESÚS ACULL ALS ESTRANGERS
(Full dominical, 13-10-2019)

Benvolguts diocesans:

En la religió jueva, tot aquell que no pertanyia al poble triat era tingut per un pagà i era exclòs de la salvació. En la interpretació més extrema, es consideraba als gentils com a "fills de les tenebres". Alguns rabins més liberals, com Hillel, acceptaven com a màxim que els estrangers es fessin "prosèlits", unint-se a la comunitat del poble d'Israel.

En aquest tema, també Jesús va trencar amb els motlles de la societat del seu temps, acostant-se als estrangers i acollint-los. Els estrangers no són exclosos de l'acolliment que Jesús brinda als malalts, als marginats, a la gent senzilla o als fiets.

Entre les persones a les quals Jesús cura hi ha diversos estrangers: un home samarità, purificat de la lepra (cf. Lc 17, 11-19); un home de la Decàpolis, de qui Jesús expulsa una multitud de dimonis (cf. Mc 65, 1-20); una al·lota fenícia, curada de la seva malaltia a causa de la seva mare (Mc 5, 23 ss.) i el criat d'un centurió romà de Cafarnaüm (Lc 7, 1-10). La seva actitud d'acolliment i curació dels pagans pot considerar-se un gest profètic. Encara que la seva missió es va centrar en Israel, Jesús respon positivament a la seva fe i obre el seu accés al regne de Déu.

Hi ha una sentència de Jesús, que degué sonar molt dura en l'ambient de la seva època. Enfront d'aquells jueus que estaven molt segurs de la seva salvació per ser membres d'una raça, diu: "us dic que vindran molts d'orient i d'occident i s'asseuran a la taula amb Abraham, Isaac i Jacob en el regne dels cels, mentre que els fills del regne seran tirats fora a les tenebres, on hi haurà el plor i grinyolar de dents" (Mt 8, 11-12). Jesús anuncia amb aquestes paraules que els pobles pagans s'asseuran en el regne de Déu al costat dels pares d'Israel. Més encara, els pagans ocuparan el lloc reservat als fills d'Israel.

També la paràbola del bon samarità resulta un desafiament per a la mentalitat estreta de molts jueus, perquè els samaritans eren considerats mestissos i apostates (cf. Lc 10, 30-37). Jesús presenta com a model de conducta a un samarità generós que es commou davant la desgracia del proïsme.

Sant Pau adverteix amb claredat que Jesucrist ha derrocat els murs que construïm els homes (cf. Ef 2, 14) i diu que per Crist Jesús "ja no hi ha jueu ni grec" (Gal 3, 28). Si volem ser l'Església de Jesús no hem de tancar les portes a ningú. Tots els homes tenen dret a gaudir de la salvació de Déu. El Papa Francesc escriu: "M'agradaria dir a aquells que se senten lluny de Déu

i de l'Església, als quals són temorosos o als indiferents: El Senyor també et crida a formar part del seu poble i ho fa amb gran respecte i amor!" (EG 113).

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

JESÚS ACOGE A LAS MUJERES
(Full Dominical, 20-10-19)

Queridos diocesanos

El evangelio de Lucas cuenta que Jesús iba de aldea en aldea anunciando el reino de Dios y que un grupo de mujeres le seguían: "estaban con él los doce y algunas mujeres curadas de espíritus malos y de enfermedades" (Lc 8, 1-3). Conviene subrayar que la condición de las mujeres es la misma que la de los Doce: formaban una comunidad unida a Jesús. Pero tenían una función especial: ayudaban y servían a aquel grupo que había abandonado su propia familia para seguir a Jesús. Cuando San Marcos habla del grupo de mujeres que observaban "desde lejos" la crucifixión, dice que "cuando estaban en Galilea, lo seguían y le servían" (Mc 15, 41). Aparecen en este texto dos verbos importantes, que caracterizan la condición de discípulo: seguir (akolouthein) y servir (diakonein). Como vemos, en el grupo que sigue a Jesús hay algunas mujeres, que tenían una parte activa en el mismo.

Jesús realiza con ello un gesto provocador para sus contemporáneos. Era inconcebible para un rabino admitir mujeres en su escuela, pues eran tenidas por menores de edad. Al admitir a las mujeres en su seguimiento, Jesús quiere restituirles en su dignidad. Otro ejemplo significativo es su conversación con la Samaritana, una mujer extranjera, a la que Jesús enseña profundas verdades religiosas (Jn 4, 1-45). Con Jesús, las mujeres llegan a la mayoría de edad y vencen la segregación de aquella cultura.

En la lista de mujeres discípulas de Jesús que nos ofrecen los evangelios, se menciona siempre en primer lugar a María de Magdala (Mc 15, 40; 16, 1; Lc 8, 2; 24, 10), lo que indica que tenía un puesto preferente. Su gran prestigio entre las comunidades cristianas se debe a que ella, juntamente con otras mujeres, se mantuvo firme al pie de la cruz y fue después la primera testigo de la resurrección.

La actitud de Jesús hacia las mujeres revela también su deseo de incorporarlas al grupo de sus seguidores. El evangelio de Marcos cuenta la

curación de una mujer que tiene descontrolado el flujo menstrual (Mc 5, 21-43). Las prescripciones del Levítico (15, 19-24) la convertían en impura. Ella, pensando que quedaría curada, toca a Jesús. Y Jesús la mira y le dice "hija, tu fe te ha salvado", invitándola a experimentar la misericordia de Dios y dejar de sentirse excluida. También a la mujer encorvada (cf. Lc 13, 10-17) Jesús la llama, la coloca en el centro de la sinagoga y le impone las manos, sacándola de la posición de aislamiento y de inferioridad a la que le había conducido su enfermedad. No menos significativo es el episodio de la pecadora que entra en la casa del fariseo para perfumar a Jesús (cf. Lc 7, 36-50). La mujer entró sin dignidad ni consuelo y salió dignificada, reconocida y perdonada.

Esta actitud de Jesús tiene que ayudarnos a revisar el papel que las mujeres tienen en la Iglesia. Muchas mujeres desempeñan un papel insustituible en nuestras comunidades cristianas, pero nos cuesta escuchar su voz y darles espacio en los procesos de toma de decisiones. Decía el último Sínodo de Obispos: "La ausencia de la voz y de la mirada femenina empobrece el debate y el camino de la Iglesia, quitando al discernimiento una valiosa contribución" (Documento final, 55). Por eso pedía realizar con urgencia "un cambio ineludible" y abrir espacio a "la presencia femenina en todos los niveles de los órganos eclesiales, incluidos los cargos de responsabilidad, y la participación de las mujeres en los procesos de toma de decisiones eclesiales, respetando el papel del ministerio ordenado". Y añadía: "Es un deber de justicia, que se inspira tanto en el modo como Jesús se relacionó con los hombres y las mujeres de su tiempo, como en la importancia del rol de algunas mujeres en la Biblia, en la historia de la salvación y en la vida de la Iglesia" (Documento final, 148).

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

JESÚS ACULL ALS FIETS I FIETES
(Full dominical, 27-10-2019)

Benvolguts diocesans:

En l'època de Jesús els fiets no eren valorats i cuidats com en els nostres dies. Se'ls considerava, juntament amb els esclaus i les dones, com a persones immadures, irresponsables i, per això, estaven privats de drets i de

dignitat en tots els nivells. Per això, crida especialment l'atenció l'actitud que Jesús va tenir amb els fiets.

Hi ha una escena molt reveladora i que podem trobar en els tres evangelis sinòptics (Mc 10, 13-16; Mt 19, 13-15; Lc 18, 15-17). La gent acosta uns fiets a Jesús perquè els toqui, però els deixebles renyen a la gent, perquè no molestin al Mestre. Compten els evangelistes que en aquesta ocasió Jesús "es va enfadar" amb els deixebles i els va dir: "Deixeu que els fiets s'acostin a mi. No li ho impediu, perquè dels qui són com ells és el regne dels cels". I afegeixen els evangelis que Jesús va prendre a aquells fiets en braços i, ple de tendresa, els beneïa imposant-los les mans.

A continuació Jesús presenta als fiets com a models de l'actitud que ha de tenir el creient per a acollir el Regne: "qui no rebi el regne de Déu com un fiet, no entrarà en ell". L'actitud d'un fiet és model del comportament del deixeble davant Déu. També en el seu cant d'acció de gràcies al Pare, Jesús li lloa perquè ha revelat els misteris del regne "als petits" mentre que els ha amagat als savis i intel·ligents (cf. Lc 10, 21; Mt 11, 25). Jesús constata que el Regne és acollit pels més senzills. Els petits, que no creuen saber-ho tot, són els que estan oberts a Déu i atreuen la seva benevolència.

Hi ha un altre passatge que mostra l'actitud de Jesús amb els fiets. En la multiplicació dels pans és un al· lot el que ofereix a Jesús uns pans d'ordi i uns peixos (Jn 6, 9). Sant Mateu, per part seva, assenyala que entre la multitud que seguia a Jesús i participà en aquest miracle, hi havia dones i fiets (14, 21). Els fiets participen, juntament amb els adults, en la vida del deixeble.

Algú va escriure que aquell qui creu, ja només doblega la seva esquena "davant" Déu i "per" els febles. El nostre futur depèn de com tractem als més febles. Com Jesús de Natzaret, l'Església ha de portar en el seu cor als fiets. Per això resulta tan repugnant i vergonyosa la conducta d'alguns membres de l'Església. Com a Església hem de comprometre'ns a fer front a tota mena d'abusos dels menors: els abusos sexuals, però també els fiets soldat, els menors prostituïts, els fiets malnutrits, els fiets segrestats i sovint victimes del monstruós comerç d'òrgans, els fiets víctimes de la guerra, els fiets refugiats i els fiets avortats. I, amb Jesús, beneir als fiets, perquè el Pare no vol que es perdi cap dels més petits (cf. Mt 28, 14).

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

UN DIOS PADRE DE TODOS
(Full dominical, 3-11-19)

Queridos diocesanos:

La conducta de Jesús con los pecadores, los pobres, los niños o las mujeres no es más que un reflejo del comportamiento del Padre con todos los hombres. Con estas actitudes, que hemos ido describiendo en semanas pasadas, Jesús quiere poner de relieve que Dios es el "Padre" de todos, "que hace salir el sol sobre malos y buenos y hace llover sobre justos e injustos" (Mt 5, 45). Dios actúa sin restricciones ni condicionamientos, sin medidas o valoraciones previas. Incluso los malos y los injustos pueden encontrar acogida cerca de él pues saben que su Padre los tratará igual que a los demás. Dios no discrimina; Dios no hace acepción de personas. También los malos tienen derecho a ser amados. Con una bondad generosa y sorprendente, Dios cuida todas las cosas creadas y acoge a todos los hombres. El da cosas buenas a los que le piden, porque es Padre bueno que ama a todos sus hijos (cf. Mt 7, 9-11).

Es significativo que las parábolas de la misericordia (cap. 17 de san Lucas) son contadas por Jesús como respuesta a las críticas y murmuraciones de fariseos y escribas ante el hecho de que publicanos y pecadores se acercaran a escucharlo (cf. Lc 7, 1-2). Jesús les hace ver que Dios es Padre de todos y que a Él le preocupa la oveja que se ha extraviado, la moneda perdida y, sobre todo, aquel hijo que ha marchado lejos y al que aguarda con paciencia para abrazarlo y llenarlo de besos cuando decida regresar. Dios no se resigna a perder ninguno de sus hijos y por eso no duda en salir a buscarlos y se alegra enormemente cuando regresan. El amor del Padre no pone condiciones y se extiende tanto al hijo que se ha marchado como a aquel otro que estuvo siempre con él, pero que no parece haber descubierto la bondad del padre. Dios es un Padre que sólo es feliz cuando puede ver reunidos a todos sus hijos en el hogar, cuando ve sentados a su mesa a hombres de todos los pueblos.

Dios abre de par en par las puertas de su casa a todos. Jesús subraya que son invitados de manera especial todos aquellos con los que en principio no se contaba: los pobres e inválidos, los ciegos y cojos, los vagabundos y los que viven en la calle (cf. Lc 14, 16-24). Dios da entrada en su Reino a todo el mundo, sea cual sea su condición, aunque solamente los sencillos advierten esta bondad de Dios y por eso, ellos son los más sabios y entendidos (cf. Mt 11, 25).

Jesús nos invita a ser hijos de este Padre, amando también nosotros a todos, incluso a los enemigos (cf. Mt 5, 44). Dios nos ha perdonado una

deuda enorme y, por eso, nos pide que nosotros perdonemos de corazón al hermano (cf. Mt 18, 35). En la parábola del siervo sin compasión se pone de relieve, además, que el perdón que nosotros ofrecemos es insignificante comparado con el que hemos recibido de Dios. Quien se sabe perdonado aprende que no debe juzgar, ni condenar a los demás, sino siempre perdonar (cf. Lc 6, 37). ¡Ojalá sepamos hacer nuestra esta actitud fundamental de nuestro Dios!

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

CASA D'ORACIÓ PER A TOTS
(Full dominical, 10-11-2019)

Benvolguts diocesans:

Poc després de la seva entrada a Jerusalem, Jesús va visitar el Temple, i en veure la revolada que muntaven els canvistes i els venedors, va cridar, citant a Isaïes: "La meva casa serà anomenada casa d'oració per a tots els pobles" (Mc 11, 17; Is 56, 7). Estic convençut que l'Església ha de convertir-se també en aquesta casa d'oració.

Avui són moltes les persones que senten la set de l'Absolut i la intenten sadollar fora de les esglésies establertes. Es busca una espiritualitat que proporcioni la màxima satisfacció personal i sani les ferides que produeixen les angoixes i frustracions inherents a les nostres societats occidentals. Alguns busquen resposta en les religions d'orient recorrent a les seves tècniques de meditació i relaxació. Uns altres viuen una religiositat difusa buscant el benestar emocional en diverses pràctiques psicològiques o terapèutiques.

L'Església ha de tornar a ser casa d'oració, en la qual aquestes persones i moltes altres puguin trobar una espiritualitat forta. Tenim un enorme patrimoni espiritual; comptem amb sants i místics d'excepcional valor, que no podem guardar. La tradició cristiana ofereix una espiritualitat sòlida, veritable, que sana el profund de la persona perquè la connecta amb el misteri del Déu viu i no l'aïlla dels altres éssers humans ni de la creació.

Un conegut teòleg, Karl Rahner, va dir en els anys seixanta que "el cristià del futur serà un místic, és a dir, una persona que ha experimentat alguna cosa, o no serà". Això vol dir que la nostra Església ha de ser una comunitat "mistagògica", és a dir, un grup que té l'habilitat d'iniciar en l'experiència de trobada amb Déu. La paraula "mistagogo", que procedeix del grec, sig-

nifica “el que inicia en els misteris”. Cadascuna de les nostres parròquies i comunitats té precisament aquest repte: ajudar a iniciar-se en una experiència espiritual, sabent a més que aquesta experiència és fruit de l’acció de l’Esperit Sant, i no conseqüència de l’ús d’unes tècniques o mètodes.

En aquesta iniciació té un paper fonamental la litúrgia i, de manera particular, els sagraments, perquè són mitjans extraordinaris per a viure la trobada amb el misteri sant. L’oració, la lloança i l’escolta de la Paraula, faciliten la nostra trobada amb Déu, amb la seva gràcia, amb el seu amor, amb el seu acolliment, el seu perdó i la seva salvació. Per això hem de preguntar-nos per la força mistagògica de les nostres celebracions. Si cuidem el cant, el silenci i recolliment, els símbols, el llenguatge que interpel·la i la connexió amb la vida ajudarem les persones a introduir-se en el misteri que celebren.

No podem abandonar a la seva sort a tants homes i dones que tenen un desig d’espiritualitat. Si volem estar oberts a tots i acollir a tots, hem de viure una forta experiència de Déu i aprendre a iniciar en ella. Serà necessari que siguem, de debò, “casa d’oració”.

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

MIRAR EN POSITIVO
(Full dominical, 17-11-19)

Queridos diocesanos:

Para ser una Iglesia que acoge a todos hemos de aprender a mirar en positivo. Con frecuencia nuestra mirada a la realidad de nuestro mundo es negativa y está cargada de lamentos y quejas. Cuando miramos, por ejemplo, a los jóvenes, los adultos corremos el riesgo de hacer un catálogo de calamidades y defectos de la juventud actual. Y, en general, cuando hablamos de nuestra sociedad, lo solemos hacer en términos muy negativos, presentando una visión pesimista de la misma. El resultado de esta actitud es que nos conduce a distanciarnos de los demás, a no estar cercanos a todos.

En la Exhortación “Christus Vivit” el Papa Francisco ha reflexionado sobre esto y nos aconseja cambiar esta manera negativa de mirar el mundo para contemplarlo como lo mira Dios Padre. Lo que Dios mira es lo bueno que hay en el corazón de cada persona, aunque aparentemente sea algo pequeño y frágil. Nuestro Padre no da a nadie por perdido, ni siquiera al hijo crápula que se ha marchado de casa y ha derrochado sus bienes. Dios se fija

siempre en lo positivo y busca ese rescoldo que queda en nuestro interior para avivar la llama y atraernos hacia sí.

Cuando Isaías anuncia el tiempo del Mesías dice que "no apagará el pábilo vacilante" ni quebrará la caña que está a punto de romperse (42, 3; cf. Mt 16, 20). El Mesías vendrá cargado de paciencia y de misericordia, llegará como un pastor que lleva en sus brazos a los corderos más pequeños y que trata con cuidado también a sus madres (Is 40, 11). Así veía Jesús a las personas: no se fijaba en sus defectos ni en su pecado, porque él vino a llamar a todos. Jesús sabe apreciar lo positivo que hay en un despreciable publicano, en una prostituta o en un extranjero. Las críticas a esta conducta fueron feroces: le tacharon de comilón y de andar con malas compañías. Pero Él repetía que hacía lo que había visto que hacía el Padre: buscar a los más pequeños y acercarse a los pecadores.

Si queremos ser signo de Cristo, también nosotros debemos aprender a mirar en positivo a todos. Si nos acercamos a los demás con esquemas rígidos y cargados de prejuicios, nunca lograremos comunicarnos con ellos. Quien mira en positivo a los otros sabe "encontrar caminos donde otros sólo ven murallas" y tiene la capacidad de "reconocer posibilidades donde otros ven solamente peligros" (*Christus vivit*, 67).

El corazón de cada ser humano es un santuario al que hay que acercarse con reverencia, descalzándose, porque es terreno sagrado, lugar de encuentro con Dios. En ese corazón podremos encontrar cosas buenas y verdaderas, que son "semillas de vida divina", aunque no siempre se dé un deseo explícito del Dios revelado. Muchas personas tienen deseos de fraternidad, o bien deseos de aportar algo al mundo, de estar en armonía con la naturaleza o de tener una vida diferente. En todo ello descubrimos "puntos de partida, fibras interiores que esperan con apertura una palabra de estímulo, de luz y de aliento" (*Christus vivit*, 84). Nosotros no podemos sino adentrarnos con todo respeto en ese misterio que es cada persona e impulsar esos deseos, para ayudarles a encontrarse con el Dios de Jesucristo.

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

ACOLLIR ELS JOVES
(Full dominical, 24-11-2019)

Benvolguts diocesans:

En la recent exhortació sobre els joves, "Christus vivit", el Papa Francesc insisteix en la importància que les nostres parròquies i comunitats cristianes siguin vives, obertes i acollidores, perquè els joves, "s'integraran millor a comunitats obertes, vives en la fe, desitjoses d'irradiar a Jesucrist, alegres, fraternes i compromeses" (n. 220).

Això significa que hem de potenciar la capacitat d'acolliment cordial a tots els joves. Molts s'acosten a nosaltres en situació de profunda orfandat, desenganyats, carregats de frustracions i limitacions. Les parròquies han de ser llocs d'amor gratuït i de creixement, en les quals existeixin "espais fraterns i atractius on es visqui amb un sentit" (n. 216). Cada comunitat ha de ser una "llar" en el qual ningú sigui anònim, on importi cada persona. També físicament els nostres locals parroquials han de comptar amb espais que els joves puguin tenir com a propis, que puguin condicionar al seu gust i d'on puguin entrar i sortir amb llibertat (cf. n.218).

La missió de la comunitat és acompanyar i estimular als joves, respectant la seva llibertat. Hem de renunciar a l'ànsia de regular-ho tot. No hem de posar obstacles als joves, ni atabalar-los amb normes i obligacions. Tota la comunitat parroquial és responsable d'acollir, motivar i encoratjar als joves, ajudant-los a introduir-se en les grans experiències de la fe en Jesucrist.

La nostra pastoral ha d'estar oberta a tots. No podem limitar-nos al petit grup que ha crescut en ambient cristià i freqüenta les nostres parròquies. Obrir-nos a tots exigeix trencar els esquemes eclesiàstics i abandonar suposades seguretats. Si volem acollir a tots, no podrem desenvolupar una pastoral pura i asèptica, sinó plena d'imperfeccions, perquè està barrejada amb la vida.

Amb el Sínode de Bisbes, el Papa demana "crear espais inclusius, on pertoqui per a tota mena de joves i on es manifesti realment que som Església de portes obertes" (n. 234). Potser els joves que s'acosten a nosaltres no comparteixen tots els ensenyaments de l'Església. No importa: basta que estiguin oberts a buscar la veritat. Hem d'obrir les portes a tots i cadascun "amb els seus dubtes, els seus traumes, els seus problemes i la seva cerca d'identitat, els seus errors, la seva història, les seves experiències del pecat i totes les seves dificultats" (n. 234).

No podem quedar tancats en els nostres ambients. També aquells que no creuen o que professen una altra religió han de tenir cabuda entre nosaltres.

El Papa ofereix una raó contundent: "tots els joves, sense exclusió, estan en el cor de Déu i, per tant, en el cor de l'Església" (n.235).

Finalment, és molt important que els joves participin activament en la vida de les parròquies. És molt significatiu que el Papa no parli de "pastoral amb joves" sinó de "pastoral de joves", perquè els joves no poden ser només destinataris de la nostra acció, sinó companys en el camí de la fe i veritables protagonistes de l'acció pastoral.

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

VIGILAD
(Full dominical, 1-12-19)

Queridos diocesanos:

El tiempo de adviento comienza con la llamada a la vigilancia, a estar alerta con el fin de preparar la llegada del Salvador. No podemos dejar que el sueño nos venza. Es preciso estar bien despiertos para poder acoger a Dios. Para ello es importante darnos cuenta de que nuestro corazón se puede adormecer. Cuando vivimos la vida superficialmente o cuando nos apegamos a los bienes materiales, perdemos fuerza para estar alerta, nos entra el sopor y nos vence el sueño. La civilización en que vivimos fácilmente acapara los deseos del hombre, provocando el olvido del deseo fundamental de su corazón. La satisfacción de todos los deseos puede adormecer el corazón y llevarlo al peor de los olvidos, que es el olvido de Dios.

En la tradición del oriente cristiano se dio mucha importancia a la vigilancia. Los ascetas del oriente se llamaban a sí mismos "los que vigilan" (népticos) y estaban convencidos de que el peor de los males era la insensibilidad espiritual, que lleva al olvido de Dios, de su belleza y de su amor. Por eso recomendaban "guardar el corazón", es decir, estar atentos a todo lo que el corazón recibe desde fuera y a lo que sale de él. Es necesario guardar el corazón para evitar la dispersión, el descentrarse del alma, que provoca confusión y desasosiego interior. Guardar el corazón es estar atentos para que la profundidad de nuestro ser quede reservada a acoger a Cristo.

Junto a la guarda del corazón, los padres del oriente insistían en la oración ininterrumpida y constante, invocando el nombre de Jesús en todo momento. La oración es "fuego gozoso" (Gregorio Sinaita) que abrasa el espíritu y le mantiene en vela.

Un autor del oriente, Nicolás Cabasilas (siglo XIV), enseña también cómo debemos combatir el olvido. El hombre olvida. Sin cesar tiene la tentación de vivir como un autómata o como un sonámbulo. Olvida que existe; olvida que los otros existen; olvida que el mundo existe; olvida a Dios. Entonces es necesario despertar, porque Cristo es el que viene como el Esposo en medio de la noche. Cabasilas, que era un laico, se pregunta qué es lo que hay que hacer y dice: recordar en todo momento que Dios os ama, que os ama con un amor hasta la locura. Lo primero que se nos pide no es amar, sino recordar que Dios nos ama. Él es como un mendigo de amor a la puerta de nuestro corazón. Si pensáis esto, dice Cabasilas, vigilaréis, abriréis la puerta a ese mendigo de amor que está en vuestro interior, en lo más profundo de vosotros y que os espera allí. "Él desciende, busca al esclavo a quien ama. Él, el rico, se inclina hacia nuestra pobreza. Se presenta, declara su amor, ruega que le devolvamos ese amor. Rechazado, no se ofende. Espera pacientemente a la puerta" (La vida en Cristo).

Adviento: tiempo de estar despierto para no olvidar que Dios nos ama y abrirle las puertas cuando llegue, quizás con el rostro del hermano.

† Francesc Conesa Ferrer, bisbe de Menorca

ESCOLTAU LA PARAULA
(Full dominical, 08-12-2019)

Benvolguts diocesans:

La veu potent de Joan Baptista ens està convidant durant aquest Advent a posar-nos a l'escolta de la Paraula, per a preparar el camí de l'Emmanuel. La millor manera de preparar la trobada amb el Senyor que ve és disposar-nos per a acollir la seva Paraula, meditar-la, deixar que transformi el nostre cor i portar-la a la vida.

Hi ha una dona excepcional que va acollir de manera incondicional aquesta Paraula en la seva vida i que ens va ensenyar a ferho. Maria de Natzaret, la mare de Jesús, va viure de la Paraula des del començament de la seva vida. Això el que significa és que la seva concepció va ser immaculada. En l'Exhortació "Verbum Domini" Benet XVI va explicar molt bé que ser "plena de gràcia" significa que va ser dona "incondicionalment disponible a la Paraula divina" (n. 27). Si el pecat d'origen consisteix, principalment, a no prestar oïda a la Paraula, a ser desobedient i no escoltar, ser preservat

del pecat suposa viure des del primer instant en obertura total a Déu, en obediència i escolta.

Així es plasma en tota la vida de Maria. Ella és la Verge oïdora que, en el moment crucial de la història humana, acull el missatge de l'àngel i fa possible que la Paraula personal de Déu prengui carn en el seu sí. Amb raó els Pares de l'Església van dir de Maria que era la "nova Eva", perquè enfront del "no" i desobediència de la primera Eva, van descobrir el "sí" i l'obediència de la Mare de Jesús: "faci's", "fiat", va ser la seva resposta. I va esdevenir l'inesperat: el Verb de Déu va venir a habitar entre nosaltres.

Maria va mantenir aquesta actitud durant tota la seva vida. Per dues vegades diu Sant Lluc que ella meditava la Paraula en el seu cor (Lc 2, 19. 51). Qui llegeix el Magnificat s'adona de fins a quin punt la Paraula de Déu havia penetrat en l'ànima de Maria, inspirant-li aquest preciós càntic de lloança i acció de gràcies al Pare. Maria és "verge a l'escolta" que "conserva en el seu cor els esdeveniments del seu Fill, component-los com en un mosaic" (n. 27). Ella va escoltar de manera activa, convertint la Paraula en una forma de vida. En ella contemplem "una existència totalment modelada per la Paraula" (n. 28).

Per això, durant el temps d'Advent, l'Església ens convida a mirar a Maria, per a aprendre d'ella a acollir la Paraula i fer-la vida, de manera que Crist pugui habitar entre nosaltres. Com Maria, hem de mantenir-nos a l'escolta de Déu, meditant i conservant en el cor. Així, també nosaltres podrem portar a Crist al nostre món. Diu Sant Ambrosio que tot cristià que creu, concep en cert sentit i engendra al Verb de Déu en si mateix: si, quant a la carn, només existeix una Mare de Crist, quant a la fe, en canvi, Crist és el fruit de tots (Cf. Expositio Evangelii secundum Lucam 2, 19)

† Francesc Conesa Ferrer, bisbe de Menorca

REAVIVAR LA ESPERANZA
(Full Dominical, 15-12-2019)

Queridos diocesanos:

A los cristianos del siglo XXI nos toca anunciar el Evangelio en ámbitos y circunstancias que a veces pueden resultar muy duros. Tratamos con personas de condición muy diversa que viven en ambientes muy alejados de Dios y vivimos en sociedades que van destruyendo sus raíces cristianas. A

veces parecemos predicadores en el desierto y nos sentimos impotentes ante la tarea que tenemos que llevar a cabo.

En estas circunstancias fácilmente cunde la desazón, el desánimo y la sensación de que "ya no hay nada que hacer". Entre nosotros domina muchas veces una actitud derrotista y desesperanzada. Cedemos a lo que el Papa Francisco llama "pesimismo estéril" y nos convertimos en "pesimistas quejosos y desencantados" (EG 85).

Necesitamos reavivar nuestra esperanza para mirar al futuro con optimismo. El tiempo de Adviento que estamos viviendo nos recuerda cada año los verdaderos motivos para seguir esperando. Las raíces de nuestra esperanza no están en los medios que usamos (en las técnicas o en los instrumentos humanos) ni tampoco en nosotros mismos (en nuestras habilidades ni en nuestras fuerzas), sino sólo en Dios. El Adviento es momento de mirar a lo Alto y darnos cuenta de que nuestra esperanza no está basada en unas palabras humanas sino en Aquel que viene de arriba, el Mesías Jesús.

Cuando nos llenamos de la esperanza en Dios, miramos las dificultades de una manera distinta. Desde la conciencia de que la salvación procede sólo de Dios, las contradicciones aparecen como "desafíos para crecer" y somos capaces de ver luz donde otros sólo ven sombras y oscuridad. Como nos ha dicho Francisco, "la mirada creyente es capaz de reconocer la luz que siempre derrama el Espíritu Santo en medio de la oscuridad" (EG 84).

En el desierto espiritual que nos rodea los cristianos estamos llamados a anunciar al Mesías con la firmeza y decisión de Juan Bautista, llenos de confianza en que Dios sigue atrayendo a los hombres hacia Él. "En el desierto –decía Benedicto XVI- se necesitan sobre todo personas de fe que, con su propia vida, indiquen el camino hacia la Tierra Prometida y, de esta manera, mantengan la esperanza" (Homilía 11-10-2012). Hoy más que nunca son necesarios hombres y mujeres cargados de esperanza que anuncien con su palabra y con su vida todo lo que han visto y oído.

† Francesc Conesa Ferrer, bisbe de Menorca

NADAL: FER LLOC A DÉU
(Full dominical, 22-12-2019)

Benvolguts diocesans:

Nadal és la celebració d'un fet extraordinari: Déu en el seu amor ha volgut compartir l'existència humana. En el Nen nascut a Betlem reconeixem al mateix Fill de Déu. Quan els Evangelis es refereixen a aquest esdeveniment, el compten com a Bona Notícia que ompl de goig a la humanitat, però no amaguen les resistències que l'ésser humà posa a Déu.

El pròleg de l'Evangeli de Sant Joan diu que la Paraula va venir als seus, però els seus no la van rebre (cf. Jn 1, 11). Déu parla en la persona de Jesús, però l'home no vol escoltar; la llum de Déu ve a la terra, però els homes podem preferir romandre en la foscor. L'Evangeli de Lluc presenta el fet dramàtic que el Fill de David no troba allotjament a la seva ciutat i ha de néixer en una menjadora (cf. Lc 2, 7). Les portes de la posada es tanquen, com també les de les cases de molts homes i dones, que tenen por d'acollir a Déu en la seva vida. Sant Mateu presenta una altra oposició al Messies, la que prové del rei corrupte i sanguinari Herodes, que només està pendent de si mateix, preocupat per conservar el poder a qualsevol preu. Sabem que no va tenir objeccions a executar a alguns membres de la seva pròpia família, inclosa la seva dona, Mariamna. I l'Evangeli ens diu també que no va tenir dificultats a manar assassinar a uns fiets innocents. El rei Herodes tremola davant un Fiet nascut d'una família pobra en els ravals de Betlem, perquè sap que el seu poder no és legítim, sinó només fruit de l'opressió i la violència.

Totes aquestes forces que s'oposen al Messies de Déu ens fan pensar que Nadal no significa només que Déu ens hagi estimat, sinó que cal deixar-se estimar, és necessari fer lloc a Déu. Nadal és fer lloc a Déu en la nostra vida. No hem de témer a Déu, al fet que Ell ocupi el centre del nostre cor i de tota la nostra existència. Però, estem disposats a acceptar-ho? sabrem deixar de mirar-nos a nosaltres mateixos i començar a mirar cap a les Altures i cap al que tenim enfront nostre? acceptem a Déu quan es presenta d'improvís en les nostres vides amb el rostre del més pobre? Nadal és acollir la sorpresa de Déu, deixar-nos estimar per Ell, deixar que la nostra vida sigui conduïda per Ell.

Els Evangelis no parlen sol d'aquells que s'oposen. De fet, presenten sobretot als homes i dones en els qui Déu sí que troba un lloc. Maria, que acull sense condicions la trucada de Déu i prepara amb immensa tendresa el seu naixement. Josep, l'home just, que accepta la sorpresa de Déu enmig de la nit i que no dubte a acollir la seva voluntat. Els pastors, persones senzilles del poble, que tenen les oïdes netes per a escoltar la bona notícia del

naixement del Salvador. I els Mags, que representen als homes savis de tots els temps i llocs, i que no tenen por de posar-se en camí cap a Betlem. Sant Joan en el pròleg dirà que "a quants el van rebre els dóna el poder de ser fills de Déu, si creuen en el seu nom". Aquest és el millor regal de Nadal que Déu ofereix a l'home: si reconeixem la seva vinguda, si acollim la seva llum, podem ser fills seus. Els pares de l'Església diran que Déu s'ha fet home perquè l'home es faci diví.

És Nadal. És temps de fer lloc a Déu, de deixar que prengui possessió de la nostra vida. Si així ho fem, serem germen d'un món nou, el món de Déu. Gradualment, sense estridències, donarem lloc a una nova humanitat.

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

NECESITAMOS LA FAMILIA
(Full Dominical, 28-12-2019)

Queridos diocesanos:

Escribió Pascal que el hombre era el ser más noble de la naturaleza, porque era capaz de pensar, pero también el más débil, porque cualquier cosa bastaba para matarlo (Pensamientos, 347). En verdad, los seres humanos somos tremendamente frágiles y vulnerables. Un bebé es una de las criaturas más indefensas del mundo y necesita multitud de cuidados para poder desarrollarse. Pero, de modo particular, necesita el calor y apoyo de una familia, porque sólo en un ambiente de total gratuidad, puede el ser humano crecer como persona y desarrollar todas sus cualidades. Necesitamos ser amados sin condiciones para crecer como seres libres, que son capaces así mismo de donarse a los demás.

El mismo Hijo de Dios en su encarnación experimentó la fragilidad de ser hombre. Dios se hizo un niño que creció y se hizo fuerte en el seno de un hogar. María no es sólo la madre de Jesús, sino también "la que educó a Dios" (J. Galot). Y lo mismo se puede decir de José, que "fue el primer educador de Jesús niño y adolescente" (Papa Francisco, *Admirabile signum*, 7). Ambos tuvieron la misión de educar a Jesús, el Hijo de Dios. San Lucas dice que "estaba sujeto a ellos" y que, con su guía, "Jesús iba creciendo en sabiduría, en estatura y en gracia ante Dios y ante los hombres" (2, 52). Junto a María y José, Jesús fue creciendo físicamente (en estatura), espiritualmente (en sabiduría) y en la vida de fe (en gracia).

Por eso, cuando los cristianos defendemos a la familia, no lo hacemos porque nos empeñemos en mantener una institución que muchos consideran caduca, sino porque advertimos que sin ella el ser humano no puede crecer y desarrollar todas sus potencialidades. Ella es sobre todo "íntima comunidad de vida y amor" (GS 48), como subrayó el Concilio. Es comunidad que genera vida y que encuentra su fundamento más sólido en el amor.

Son muchas las tentaciones a las que tiene que enfrentarse la familia en nuestros días. La principal es la superficialidad, es decir, el cimentar la vida familiar sobre la arena de los intereses individuales y los egoísmos particulares. Por eso San Pablo decía a los cristianos de Colosas que tenían que llenarse de "misericordia entrañable, bondad, humildad, dulzura, comprensión" (3, 12). Añadía que debían perdonar siempre, como Cristo había hecho con ellos (bien sabemos que el perdón es pieza clave en la familia). Y terminaba diciendo: "Por encima de todo esto, el amor, que es el vínculo de la unidad perfecta" (3, 14).

El Papa Francisco, en el capítulo segundo de "Amoris Laetitia", expone otras dificultades que amenazan a las familias como el individualismo exasperado, el ritmo de vida actual, la huida del compromiso o el subjetivismo. Y añade: "los cristianos no podemos renunciar a proponer el matrimonio con el fin de no contradecir la sensibilidad actual, para estar a la moda, o por sentimientos de inferioridad frente al descalabro moral y humano. Estaríamos privando al mundo de los valores que podemos y debemos aportar" (n. 35). Tenemos, por ello, la responsabilidad de presentar la verdad sobre el amor, el matrimonio y la familia. Pero, cuidado, hay que hacerlo con mucha humildad y de modo positivo y acogedor, huyendo de descalificaciones y reacciones a la defensiva.

† **Francesc Conesa Ferrer,** bisbe de Menorca

ESCRITS EN PREMSA

APRENDRE A MIRAR CAP A FORA
(Anuari del "Diario de Menorca", desembre 2019)

L'any que hem viscut ha estat per a l'Església de Menorca un temps d'aprendre a mirar cap a fora. Estem convençuts que una Església que es mira només a si mateixa, perd la seva essència i acaba emmalaltint. Per

això ens hem esforçat per mirar cap a fora i posar-nos al servei dels homes i dones de la nostra illa.

El programa pastoral que hem desenvolupat tenia com a objectiu créixer com Església de portes obertes. Pensam que hem d'obrir les portes de l'Església perquè moltes persones puguin entrar-hi. Això ens exigeix eliminar molts prejudicis que ens impedeixen donar cabuda a tothom. Obrir les portes significa també posar-se en disposició de sortir per transmetre la bona notícia que Déu vol que tots els homes se seguin a la seva taula.

Per fer-ho així, aquest any hem posat l'accent en la corresponsabilitat dels laics. Ser corresponsable vol dir que la vida i missió de l'Església no pot quedar només en mans dels sacerdots, sinó que correspon a tots. Per créixer en aquest sentit, hem celebrat la fase diocesana de el Congrés Nacional de Laics, que va culminar el passat 12 d'octubre amb la jornada *"Laics en missió"*. Ens ha ajudat també el mes missioner extraordinari que va convocar el papa Francesc amb el lema "batiats i enviats", amb el qual es volia subratllar que ningú no pot ser deixeble de Jesús si no és també missioner.

Un altre pas donat en el creixement de la corresponsabilitat ha estat la reforma de l'estructura pastoral de la nostra Cúria Diocesana. A més de reorganitzar les grans accions de l'Església (anunci, caritat, litúrgia) i de crear una àrea específica per als laics, aquesta reforma pretenia donar cabuda al laïcat en els òrgans de direcció dels diferents sectors pastorals. De fet, en l'actualitat, més de la meitat de secretariats diocesans són dirigits per laics.

En aquesta dinàmica de posar-nos "*en sortida*" i mirar cap a fora, ens ha ajudat l'informe *FOESSA Balears,* que s'ha presentat en els últims mesos. L'informe retrata una crua realitat social, amb grans bosses de pobresa, que reclamen la nostra atenció. Sens dubte, aquest informe ens ajudarà a establir les prioritats que han d'atendre les nostres Càritas.

Finalment, la visita pastoral, que estic realitzant des del passat mes d'octubre, també té com a finalitat ajudar les parròquies a créixer com evangelitzadores, passant d'una pastoral de manteniment d'allò que ara existeix a una pastoral de proposta decidida de l'Evangeli.

Certament, l'any 2019 ens ha convidat a deixar de mirar-nos a nosaltres mateixos i dirigir la mirada cap al nostre món.

SECRETARIA GENERAL

DECRETS

DECRET D'ERECCIÓ DEL SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DE GRÀCIA, DE LA CIUTAT DE MAÓ

FRANCESC CONESA FERRER
BISBE DE MENORCA

Atenent la petició presentada pel capellà de l'ermita de la Mare de Déu de Gràcia, de la ciutat de Maó (2 de novembre de 2019) en la que sol·licita la constitució d'aquesta ermita com a santuari marià diocesà, aportant al seu escrit un suport de raons històriques i consideracions pastorals com arguments a favor d'aquesta declaració.

Havent fet les consultes pertinents sobre la documentació presentada i sobre l'oportunitat pastoral d'aquest procediment, amb el parer favorable del Col·legi de Consultors manifestat en la sessió del 13 de novembre de 2019,

Pel present decret, a tenor del c. 1230 del CIC, constituïm aquesta ermita en Santuari diocesà, títol que durà aquest lloc sagrat a partir d'aquest Decret, atorgant-li personalitat jurídica pública, i nomenant Rector del Santuari a l'actual Capellà de l'ermita, Mn. Joan Miquel Sastre Preto.

Ho decreta i firma el Rvdm. Sr. Bisbe de Menorca

Ciutadella de Menorca, 10 de desembre de 2019.

† Francesc Conesa Ferrer
Bisbe de Menorca
Per manament del Sr. Bisbe,
Jaume Ametller Pons
Secretari General i Canceller

FRANCESC CONESA FERRER
BISBE DE MENORCA
DECRET

Atès que el dia 10 de juny de 2017 es va constituir per un període de cinc anys el Consell Pastoral Diocesà, segons el Decret d'aprovació dels nous Estatus i Reglament promulgats per Mons. Francesc Conesa Ferrer, Bisbe de Menorca, el dia17 d'abril de 2017, d'acord amb el que estableixen els cànons 511 i següents del Codi de Dret Canònic.

Atès que la composició d'aquest Consell ha experimentat canvis per diverses raons:

1) el cessament d'aquells que són membres nats per raó del càrrec, que són substituïts automàticament pels nous titulars d'aquests oficis eclesiàstics;

2) El cessament d'aquells que són membres per raó d'elecció, per la modificació de l'organigrama diocesà a partir de la promulgació de l'Estatut de la Cúria Diocesana de Menorca a la seva secció Pastoral, de 31 de maig de 2019 (Butlletí Oficial del Bisbat, Juny 2019, pp. 59-72), que són substituïts per aquells que son elegits com a representants de les àrees pastorals.

3) Aquells que han manifestat el desig de cessar com a membres del Consell Pastoral Diocesà, havent estat acceptada la seva dimissió per el Sr. Bisbe.

NOMENO MEMBRES DEL CONSELL PASTORAL DIOCESÀ A

- Mn. Llorenç Sales Barber, Delegat de l'Àrea de l'Anunci.
- Mn. Josep Manguán Martínez, Delegat de l'Àrea de Litúrgia i Espiritualitat.
- Mn. Jaume Albert Vidal Pelegrí, Delegat de l'Àrea de Pastoral Social.
- P. Jordi Clua Mercadal, representant dels religiosos varons.
- Sra. Maria Guasch Bosch, representant de l'Arxiprestat de Ciutadella.
- Sra. Joana M Bosch Genestar, representant de l'Arxiprestat de Ciutadella.
- Sra. Isabel Marqués Barceló, representant de l''Area de l'Anunci.
- Sr. Josep Rosselló Salord i Leonor Llambías, representant de l'Àrea de Pastoral Social.
- Sr. Rafel Fortuny Coll, Representant de l'Àrea de litúrgia i espiritualitat.

I també s'ha de tenir en compte que:

Mn. Joan Bosco Faner Bagur continua, ara com a Delegat de l'àrea del laïcat.

Mn. Antoni Fullana Marqués continua, ara com a representant del Gabinet de Comunicació.

La Sra. Isabel Serra Giménez continua ara com a representant de l'Àrea de Laics.

Els nous membres del Consell Diocesà de Pastoral s'incorporaran a la sessió del dia 19 d'octubre de 2019 i cessaran en el càrrec quan quedi dissolt l'actual Consell.

Ciutadella de Menorca, 18 d'octubre de 2019

† Francesc Conesa Ferrer
Bisbe de Menorca
Per manament del Sr. Bisbe,
Jaume Ametller Pons
Secretari General i Canceller

CRÒNICA DIOCESANA

CONSELL PASTORAL DIOCESÀ

El dia 19 d'octubre de 2019, es va reunir al Santuari de la Mare de Déu del Toro el Consell Pastoral Diocesà. Després de la pregària inicial, es va procedir a l'elecció de Secretari del Consell per la dimissió del Sr. Miquel Àngel Limón Pons, resultant escollida Sra. Isabel Marqués Barceló, absent. Acordant-se que se li demanarà la seva acceptació. Així mateix Mons. Conesa dona compte dels canvis experimentats en la composició del Consell de Pastoral una vegada que entra en vigor en nou estatut de la secció pastoral de la Cúria Diocesana. Així mateix es constitueix la Comissió Permanent que estarà composta per: el Sr. Bisbe; el Vicari general; el Secretari/a: Sra. Isabel Marquès Barceló, si accepta el seu nomenament; Mn. Joan M. Tutzó Sans, com Arxiprest; Mn. Josep Manguán Martínez, coma Delegat d'Àrea; Sra. Isabel Serra Giménez; Sr. José Luis Moll Jover; Sra. María Guasch Bosch; Sr. Joan Franco Seguí.

En relació a la programació pastoral 2019-2020 i accions suggerides, els representants dels arxiprestats de Maó i del Centre feren un resum del que ells han pensat portar a terme aquest curs., indicant que a més dels objectius diocesans, també han tingut en compte la visita pastoral del Sr. Bisbe pròxima a començar.

En relació a la Visita Pastoral del Sr. Bisbe a la Diòcesi, es varen presentar el materials elaborats i publicats, amb el rerefons del lema "Aneu i anuncieu el que heu vist i sentit" (Lc 7, 22). Aquesta Visita s'iniciarà al Arxiprestat de Llevant, el proper dia 21; completada la visita, continuarà per l l'Arxiprestat de Centre, durant el segon trimestre. I quedarà pendent l'Arxiprestat de Ciutadella per al proper curs. S'ha remès a les parròquies una publicació amb la Carta Pastoral, les orientacions per a la visita, un model d'Informe

que s'ha d'emplenar, unes catequesis per preparar la Visita i pregàries per tal de preparar aquest esdeveniment. Mons. Conesa, va posar especial èmfasi en la preparació de la Vista Pastoral i donarà molta importància a les trobades amb les persones i grups; sacerdots, diaques, religiosos, agents de pastoral i el poble de Déu. Aquesta visita a les parròquies finalitzarà amb una Missa Estacional del Bisbe, amb la participació de tots els fidels de la Parròquia. Després de la Visita el Sr. Bisbe dirigirà una carta a cada parròquia valorant allò que ha vist i fent algunes recomanacions

En quant al pla de comunicació del Bisbat, Mn. Antoni Fullana Marquès, com a Director del Gabinet de Comunicació del Bisbat, presentà el treball «COMUNICAR PER EVANGELITZAR». Amb «10 Reflexions per sortir per les places i camins a les xarxes socials». Es tracta d'eines útils per a realitzar treballs informàtics (crear cartells o publicitat, modificar una imatge, banc d'imatges lliure, Xarxes socials mes utilitzades, com gestionar les xarxes socials o com revisar, corregir i traduir textos).

A continuació es va valorar la Jornada Diocesana "Laics en Missió" del dia 12 d'octubre, clausurant la fase diocesana del Congres de Laics. Resumint, va ser una bella jornada el veure reunida als peus de la Mare de Déu del Toro a aquest nombrós grup de catòlics menorquins, que vam participar d'una manera activa en la missió i compromís d'anunciar l'Evangeli.

Sobre els exercicis espirituals dirigits als laics, que van tenir lloc a principis d'octubre a l'hotel rural de Mallahui (Es Talaier), es comenta la poca assistència, que està en contrast en la demanda d'espiritualitat i formació que s'havia formulat anteriorment en diferents ocasions. Potser la data, el preu i la falta de difusió dificultaren la participació d'un grup més nombrós.

En la secció d'informacions es va comunicar que hi aniran 8 persones de Menorca al Congrés de Laics, que es celebrarà a Madrid els dies 14,15 i 16 de febrer. Finalment s'anuncia per el curs que comença l'Escola Bàsica per a aquells laics que desitgin formar-se com a Agents de Pastoral.

MES MISSIONER EXTRAORDINARI A MENORCA

Convocat pel Papa Francesc amb motiu del centenari de la publicació en 1919 de la Carta Apostòlica *Máximum Illud* s'ha celebrat un Mes Missioner Extraordinari, amb la intenció de *"despertar encara més la consciència missionera de la missió «ad gentes»" y "reprendre amb un nou impuls la transformació missionera de la vida i de la pastoral"*.

Tot recordant que a la Carta Apostòlica el Papa Benet XV va assumir com a tasca de l'Església i dels bisbes la Missió, ara el Papa Francesc –fent una passa més- ens recorda de cadascun dels batejats "és una missió", i que es tasca de tots el seu desenvolupament i el seu sosteniment econòmic, a la vegada que ens fa veure la necessitat d'intensificar la pregària, força motriu de la Missió i els missioners, perquè es l'Esperit qui la du a terme.

En aquest context, a Menorca s'ha celebrat el Mes Missioner Extraordinari amb atenció especial a la pregària, de tal manera que s'han celebrat tres moments forts d'oració: l'acte d'obertura, una vigília d'oració i l'acte de cloenda.

El primer moment va ser celebrat el dia de la Memòria de Santa Teresa de l'Infant Jesús, verge i doctora de l'Església i patrona de les missions, 1 d'octubre, al monestir de Santa Clara, a Ciutadella. Iniciar aquest més extraordinari en una casa de pregària constant, com és Santa Clara, amb el res de vespres, te un sentit especial, a més de posar sota l'empara de Santa Teresa de Lissieux tota la tasca missionera, que es el de fer present la vida contemplativa en la Missió.

El segon moment de pregària va ser al Toro, dia 18 d'octubre, amb la comunitat de las Filles de la Sagrada Família. Va ser una estona de quietud, amb la presència de Jesús Sagramentat, que va ajudar a interioritzar la crida del Papa Francesc: "Batejats i enviats" lema del Domund i de tot el Mes. La tranquil·litat del vespre al Toro va fer possible que els textos i les reflexions i les pregàries arribessin amb mes facilitat al fons del cor.

La Cloenda del Mes Missioner Extraordinari ha estat al Monestir de les Concepcionistes Franciscanes, els dia 30 d'octubre a Maó, també amb el res de Vespres, davant el Santíssim exposat. Una ocasió d'agrair al Senyor el do d'aquest Mes, que ha ajudat a l'Església Universal i a la Diòcesi a posar la Missió en el centre de la vida pastoral i de pregar per les diverses necessitats dels missioners i de l'Església.

En les tres ocasions, la presència de les religioses de cada casa, amb el Bisbe, com a pastor que presideix, els fidels juntament amb alguns dels seus rectors, pregant per la Missió, ha estat un exercici que segur que donarà el seus fruits.

En un altres ordre, el dia 12 d'octubre, juntament amb la clausura de la Fase Diocesana del Congrés de Laics, es va celebrar al Toro una celebració d'enviament d'Agents de Pastoral, a la que estaven convidats tots els col·laboradors dels diversos àmbits de la pastoral diocesana: catequistes, monitors de clubs juvenils i d'escoltisme, professors de religió, col·laboradors de Caritas, lectors, visitadors de malalts, voluntaris de la Pastoral Penitenciària, preparadors de matrimonis, voluntaris de Mans Unides i de Missions i

membres dels Consells de Pastoral, germans majors de confraries, etc.

Durant la celebració es van beneir i lliurar creus, com a signe de que són enviats per l'Església. La creu és un signe de pertinença i missió eclesial dels enviats. Així, prop de 150 Agents de Pastoral van ser beneits pel Sr. Bisbe i van rebre la creu de l'enviament, "perquè siguin fidels al seu baptisme i a l'enviament que han rebut de l'Església"

Els preveres van celebrar un recés, com fan habitualment, aquesta vagada al voltant de la Missió. Mn José Luis Bleda Fernandez, fins ara Delegat diocesà de Missions i director diocesà de les OMP a Cartagena-Murcia, i que és enviat a la Diòcesi de San Pedro Sula a Hondures, va proposar una reflexió a partir dels elements bàsics de la *Máximum Illud*, i de la importància que té el paradigma missioner en la vida diocesana.

Aprofitant la seva presència a Menorca, es van organitzar –juntament amb Mans Unides- dues xerrades col·loqui: una a Ciutadella i una altra a Maó, amb la presència de Raquel Carballo, coordinadors de projectes a Amèrica Central de Mans Unides. Entre una i altre van exposar com la tasca prioritàriament evangelitzadors dels missioners i la tasca principalment de desenvolupament de Mans Unides són cara i creu inseparables de la mateixa realitat: La Missió. Tant a la Sala Jeroni Marques del Cercle Artístic de Ciutadella, com a Saló d'Actes de l'Ateneu Científic Literari i Artístic de Maó, es va poder veure com aquesta col·laboració entre persones i institucions amb finalitats compartides al si de l'Església Catòlica, fa possible que els processos de progrés tenguin un millor rendiment i ajudin a millorar la vida dels pobles als que són enviats.

També les escoles i les comunitats parroquials han pres part en les activitats d'aquest mes. A les escoles van comptar amb la presència de Toni Miró, un jove de Mallorca que ha viscut experiències a Missió des de fa anys, i que ha compartit amb els infants i joves la seva visió del compromís missioner, animant-los a ser ells també testimonis enviats al món. A algunes comunitats parroquials, durant el mes d'octubre s'ha fet present a les celebracions dominicals el director diocesà de OMP a Menorca, per tal de compartir el sentit del Mes Missioner Extraordinari i per a refermar el compromís de tots en el suport a la Missió, amb la pregària, el testimoni personal i la cooperació econòmica dels batejats.

El dia 20, diumenge del Domund, a totes les celebracions s'ha realitzat la col·lecta per tal de fer arribar a OMP les aportacions econòmiques que els fidels menorquins han fet.

En resum, tot un itinerari de pregària, i col·laboració, que han de fer possible que Menorca continuï essent missionera.

JORNADA "LAICS EN MISSIÓ"

El dia 12 d'octubre, al Santuari de la Mare de Déu del Toro, es va desenvolupar la Jornada diocesana "Laics en missió". Aquesta jornada, convocada pel Sr. Bisbe, va tenir dues parts.

En primer lloc, es va concloure la fase diocesana de Congrés de Laics, convocat a tota Espanya amb el tema "*poble de Déu en sortida*". Per a això es va comptar amb Eva Fernández Mateo, presidenta d'Acció Catòlica General d'Espanya, que va pronunciar una conferència amb el títol "*Elegits i enviats*". Seguidament Agustí Anglada va presentar un resum de les aportacions aL Congrés de Laics dels 15 grups de la Diòcesi que han treballat els temes i el qüestionari. Aquestes aportacions van ser remeses després a la Conferència Episcopal Espanyola, com a contribució de l'església de Menorca a Congrés.

Després d'una estona de descans, es va realitzar una activitat vinculada al mes missioner extraordinari, convocat pel Papa Francesc amb el lema "*batiats i enviats*". El Sr. Bisbe va presidir una celebració d'enviament de tots els agents de pastoral de la Diòcesi, en la qual van prendre part nombrosos fidels.

Després d'aquests actes, un bon grup de fidels va quedar a dinar a la Posada del Santuari, acabant la jornada amb aquest menjar fraterna.

COMENÇAMENT DE LA VISITA PASTORAL

Durant aquest trimestre el Sr. Bisbe ha iniciat la visita pastoral a les parròquies de la Diòcesi. Va començar aquesta visita el dia 21 d'octubre a la parròquia del Carmen de Maó, on va estar tota la setmana, concloent el diumenge dia 27 d'octubre amb la celebració de la solemne Missa Estacional. En finalitzar aquesta celebració, el Sr. Bisbe va lliurar a la parròquia una relíquia del Beat Joan Huguet, testimoni de la fe i intercessor nostre. Com explica en la carta pastoral sobre la visita, amb aquest gest -que realitzarà en cada parròquia que visita- desitja ajudar "*a augmentar el coneixement de la seva persona i la devoció a aquest poderós intercessor de l'Església de Menorca"*. A més de la parròquia, Mons. Francesc Conesa va visitar també el Col·legi Cormar, de la fundació Xafer i el Centre de persones Grans del camí des Castell. Durant la visita a la parròquia del Carme, va tenir també una trobada amb el grup de fidels que roman a la parròquia de Santa Eulàlia, atenent algunes necessitats socials.

La setmana de el 28 d'octubre a el 3 de novembre la va dedicar a la parròquia de Sant Francesc de Maó, mantenint una trobada amb cadascun dels grups de la parròquia. El Sr. Bisbe va visitar també l'Ermita de Ntra. Sra. De Fàtima, l'Ermita de Sant Joan dels Vergers i la casa de colònies. Va estar també amb la Confraria i les associacions vinculades a la parròquia així com amb l'associació de veïns de «*Dalt Sant Joan*".

D el 4 a l'10 de novembre, el Sr. Bisbe va visitar les parròquies de Sant Antoni de Maó i de Sant Climent. Durant aquesta setmana el Sr. Bisbe es va entrevistar amb els grups de la parròquia, va visitar als malalts, va estar a classe de religió i va participar en les celebracions de les dues parròquies. Acompanyat pel rector, Mons. Conesa va mantenir també una entrevista amb l'alcalde de la ciutat. Va estar també a l'església de Sant Gaietà de Llucmaçanes, entrevistant-se amb els col·laboradors i l'associació de veïns. Aquesta visita va concloure amb la celebració de l'Eucaristia en el matí del dia 10 de novembre, primer a la parròquia de Sant Antoni i, a continuació, a Sant Climent.

Entre els dies 11 i 17 de novembre va prosseguir la visita amb la parròquia de Santa Maria de Maó. El Sr. Bisbe va tenir l'oportunitat de conèixer i tractar a tots els grups de la parròquia, així com les confraries que tenen en ella la seva seu canònica. Va conèixer també les obres apostòliques vinculades al Monestir de Concepcionistes de la ciutat. Així mateix va visitar a el grup "*Tramuntana*" de el Moviment Scout Catòlic, que desenvolupa les seves activitats a la Casa de l'Església. La tarda de dissabte dia 16 va celebrar l'Eucaristia amb els fillets de catequesi i els seus pares. La visita va culminar amb la solemne Eucaristia del diumenge dia 17 de novembre.

La setmana del 25 de novembre a l'1 de desembre va estar dedicada a la parròquia de la Concepció de Maó. El Sr. Bisbe va mantenir trobades amb els nombrosos grups que hi ha a la parròquia i amb les associacions vinculades a la mateixa (Confraria de Gràcia, Confraria de Sant Pere, Confraria de la Sang, Apostolat de l'oració, Associació de la Caritat de Sant Vicenç de Paul, Germandat del Rocío, Associació Medalla Miraculosa). El Sr. Bisbe va visitar també el Col·legi Sant Josep, de les Filles de la Caritat, l'hospital Mateu Orfila, el Geriàtric municipal i la Residència de Consell Insular. Mons. Francesc Conesa va tenir també l'oportunitat de celebrar l'Eucaristia al Santuari de la Mare de Déu de Gràcia i a l'Església de Sant Josep, saludant els fidels que hi celebren la seva fe i entrevistant-se amb els responsables del funcionament d'aquestes esglésies no parroquials. La visita va acabar amb la Missa estacional que es va celebrar amb solemnitat

el dia 1 de desembre, primer diumenge d'advent. A l'Eucaristia va seguir un dinar de germanor a Cala en Porter, compartida per un bon grup de fidels.

L'última parròquia visitada aquest trimestre ha estat la del Roser des Castell. La visita es va desenvolupar de el 9 a l'15 de desembre. A més de mantenir una trobada amb els grups i associacions de la parròquia, el Sr. Bisbe va tenir l'oportunitat de reunir-se amb l'alcaldessa de la ciutat així com amb la junta directiva de centre de cultura. També es va tenir contacte amb el pastor de la comunitat anglicana de Menorca. El diumenge dia 15 de desembre el Sr. Bisbe va celebrar la solemne Missa Estacional, amb la qual es va concloure la visita pastoral a la parròquia.

En aquesta visita, el Sr. Bisbe ha comptat amb l'ajuda de el Vicari General de la Diòcesi, que s'ocupa dels aspectes administratius: revisió dels llibres parroquials, revisió de l'economia de la parròquia, verificació de l'estat de conservació dels llocs sagrats i ornaments litúrgics i examen de l'inventari de béns mobles i immobles.

SANT PARE

HOMILIA DE CLOENDA DEL SÍNODE DE L'AMAZÒNIA

XXX Diumenge del Temps Ordinari,

27 octubre 2019

La Paraula de Déu ens ajuda avui a pregar a través de tres personatges: en la paràbola de Jesús preguen el fariseu i el publicà, en la primera Lectura es parla de la pregària del pobre.

1. *La pregària del fariseu* comença així: "Déu meu, t'agraeixo". És un bon començament, perquè la millor pregària és la de l'agraïment, és la de la lloança. Però de seguida veiem el motiu pel qual agraeix: "perquè no sóc com els altres homes" (*Lc* 18,11). I explica també el motiu: faig dejuni dos cops per setmana, mentre que en aquell moment era obligatori un cop a any; pago el delme de tot el que tinc, mentre que només era obligatori de fer-ho sobre els béns més importants (cf. *Dt* 14,22 ss). En definitiva, presumeix perquè compleix millor els preceptes particulars. Però oblida el més gran: *estima Déu i el proïsme* (cf. *Mt* 22,36-40). Desbocant-se de la pròpia seguretat, de la pròpia capacitat de complir els manaments, dels propis mèrits i de les pròpies virtuts, està centrat només en ell mateix. El drama d'aquest home és que no té amor. Però fins i tot les coses millors, sense amor, no serveixen de res, com diu Sant Pau (cf. *1 Cor* 13). I sense amor, quin és el resultat? Que a la fi, en lloc de resar, es lloa a si mateix. De fet no demana res al Senyor, perquè no se sent en necessitat o en deute, sinó que se sent a si mateix en crèdit. Ell és al temple de Déu, però practica una altra religió, *la religió del jo*. I tants grups "il·lustres", "cristians catòlics", segueixen aquest camí.

I a més de Déu, s'oblida del seu proïsme, de fet el menysprea: és a dir, no té preu, no val res. Es considera millor que els altres, que anomena literalment,

"la resta, els que queden" (*"loipoi"*, *Lc* 18,11). Són, és a dir, "sobrants", són marginats de qui cal mantenir-se allunyat. Quantes vegades veiem que aquesta dinàmica és present en la vida i en la història! Quantes vegades qui se situa al davant, com el fariseu respecte al publicà, aixeca murs per fer més grans les distàncies, fent que els altres siguin encara més marginats. O considerant-los endarrerits i de poc valor, en menysprea les tradicions, esborra la seva història, ocupa els seus territoris, usurpa els seus béns. Quantes presumptes superioritats, que es converteixen en opressió i explotació, també avui – ho hem vist en el Sínode quan parlàvem de l'explotació de la creació, de la gent, dels habitants de l'Amazònia, del tràfic de persones, del comerç de les persones! Els errors del passat no han estat suficients per deixar de saquejar els altres i provocar ferides als nostres germans i a la nostra germana terra: ho hem vist en el rostre ple de cicatrius de l'Amazònia. La religió del jo segueix, hipòcrita amb els seus ritus i les seves "oracions" – molts són catòlics, es confessen catòlics, però s'han oblidat de ser cristians i humans –, oblidant el veritable culte a Déu, que passa sempre per l'amor al proïsme. Fins i tot els cristians que resen i que van a Missa el diumenge són d'aquesta religió del jo. Podem mirar-nos en l'interior i veure si considerem algú inferior respecte a nosaltres, menyspreable, encara que només sigui de paraula. Preguem per demanar la gràcia de no creure'ns superiors, de no creure'ns així, de no tornar-nos cínics i burletes. Demanem a Jesús que ens guareixi de parlar malament i de queixar-nos dels altres, de menysprear ningú: són coses desagradables a Déu. I providencialment, avui ens acompanyen en aquesta Missa no només els indígenes de l'Amazònia: també els més pobres de les societats desenvolupades, els germans i germanes malalts de la Comunitat de l'Arca. Estan aquí amb nosaltres, a primera fila.

2. Passem a l'altra pregària. *La pregària del publicà* ens ajuda en canvi a entendre què és el que agrada a Déu. Ell no parteix dels seus mèrits, sinó de les seves mancances; no de la seva riquesa, sinó de la seva pobresa: no d'una pobresa econòmica – els publicans eren rics i guanyaven injustament, a costa dels seus paisans – però sent una pobresa de vida, perquè en el pecat no s'hi viu mai bé. Aquell home que explota els altres es reconeix pobre davant de Déu i el Senyor escolta la seva pregària, formada només amb set paraules, però amb actituds sinceres. De fet, mentre el fariseu estava dret al davant (cf. v. 11), el publicà es trobava a distància i "no gosava ni tan sols alçar els ulls al cel", perquè creu que el Cel existeix i és gran, mentre que ell se sent petit. I "es dóna cops al pit" (cf. v. 13), perquè en el pit hi ha el cor. La seva pregària neix precisament del cor, és transparent: posa el cor davant Déu, no les aparences. Pregar és deixar que Déu miri el teu interior – és Déu

qui em mira quan prego –, sense pretensions, sense excuses, sense justificacions. Moltes vegades ens fan riure els penediments plens de justificacions. Més que un penediment sembla una auto-canonització. Perquè del diable vénen les opacitats i falsedats – això són les justificacions –, de Déu la llum i la veritat, la transparència del meu cor. Ha estat agradable i els n'estic tan agraït, estimats pares i germans sinodals, d'haver dialogat aquestes setmanes amb el cor, amb sinceritat i franquesa, posant davant Déu i els germans esforços i esperances.

Avui, mirant el publicà, redescobrim per on hem de començar: creure'ns en la necessitat de salvació, tots. És el primer pas de la *religió de Déu*, que és misericòrdia vers aquells que es reconeixen a si mateixos miserables. En canvi, l'arrel de tots els errors espirituals, com ensenyaven els monjos antics, és creure's justos. Sentir-se just és deixar Déu, l'únic just, fora de casa. És tan important aquesta actitud de partida que Jesús ens ho mostra amb una confrontació paradoxal, presentant junts en la paràbola la persona més pietosa i devota de l'època, el fariseu, i el pecador públic per excel·lència, el publicà. I el judici es capgira: qui és bo però presumptuós falla; qui és desastrós però humil és exaltat per Déu. Si ens mirem dins nostre amb sinceritat, veiem en nosaltres *tots dos*, el publicà i el fariseu. Som una mica publicans, perquè som pecadors, i una mica fariseus, perquè som presumptuosos, capaços de justificar-nos a nosaltres mateixos, campions de justificar-nos artísticament! Amb els altres sovint funciona, però amb Déu no. Amb Déu la comèdia no funciona. Preguem per demanar la gràcia de sentir-nos *necessitats de misericòrdia*, pobres per dins. També és per això que ens convé freqüentar els pobres, per recordar-nos que som pobres, per recordar-nos que la salvació de Déu només actua en un clima de pobresa.

3. Arribem així a la *pregària del pobre*, de la primera Lectura. Ella, diu Siràcida, "travessa els núvols" (35,21). Mentre la pregària de qui presumeix de ser recte es queda a terra, aixafada per la força de la gravetat de l'egoisme, la del pobre puja directa a Déu. El sentit de la fe del Poble de Déu ha vist en els pobres "els porters del Cel": aquell *sensus fidei* que faltava en la declaració [del fariseu]. Són ells els que ens obriran o no les portes de la vida eterna, ells que no són considerats amos en aquesta vida, que no s'han posat ells mateixos davant dels altres, que han tingut la seva riquesa només en Déu. Ells són icones vives de la profecia cristiana.

En aquest Sínode hem tingut la gràcia d'escoltar les veus dels pobres i de reflexionar sobre la precarietat de les seves vides, amenaçats per models depredadors de desenvolupament. I tanmateix, precisament en aquesta situació, molts ens han testimoniat que és possible mirar la realitat d'una

manera diferent, acollint-la amb les mans obertes com un do, habitant en la creació no com un mitjà per a ser explotat sinó com la casa que hem de custodiar, confiant en Déu. Ell és Pare i, diu encara el Siràcida, "escolta la pregària de l'oprimit" (v. 16). I quantes vegades, fins i tot a l'Església, les veus dels pobres no són escoltades i potser se'n burlen o se les fa callar perquè són incòmodes. Preguem per demanar la gràcia de saber escoltar el crit dels pobres: és *el crit d'esperança* de l'Església. El crit dels pobres és el crit d'esperança de l'Església. Fent nostre el seu crit, estem segurs que la nostra pregària també travessarà els núvols.

CARTA APOSTÒLICA
'Admirabile signum'
SOBRE EL SIGNIFICAT I EL VALOR DEL PESSEBRE

1. El bell signe del pessebre, tan estimat pel poble cristià, causa sempre sorpresa i admiració. La representació de l'esdeveniment del naixement de Jesús equival a anunciar el misteri de l'encarnació del Fill de Déu amb senzillesa i alegria. El pessebre és com un Evangeli viu, que sorgeix de les pàgines de la Sagrada Escriptura. La contemplació de l'escena del Nadal ens convida a posar-nos espiritualment en camí, atrets per la humilitat d'Aquell que s'ha fet home per a trobar cada home. I descobrim que Ell ens estima fins al punt d'unir-se a nosaltres, perquè també nosaltres puguem unir-nos a Ell.

Amb aquesta Carta voldria encoratjar la bella tradició de les nostres famílies que en els dies previs al Nadal preparen el pessebre, com també el costum de posar-lo en els llocs de treball, a les escoles, als hospitals, a les presons, a les places... És realment un exercici de fantasia creativa, que utilitza els materials més dispars per a crear petites obres mestres plenes de bellesa. S'aprèn des d'infants: quan el pare i la mare, al costat dels avis, transmeten aquesta alegre tradició, que conté una rica espiritualitat popular. Espero que aquesta pràctica mai no s'afebleixi; és més, confio que, allí on hagués caigut en desús, sigui descoberta de nou i revitalitzada.

2. L'origen del pessebre troba confirmació abans de res en alguns detalls evangèlics del naixement de Jesús a Betlem. L'evangelista Lluc diu senzillament que Maria «va donar a llum el seu fill primogènit: ella el va faixar amb bolquers i el posà en una menjadora, perquè no havien trobat cap lloc on hostatjar-se.» (2,7). Jesús va ser col·locat en un pessebre; paraula que procedeix del llatí: *praesepium*.

El Fill de Déu, en venir a aquest món, troba lloc on els animals mengen. El fenc es converteix en el primer llit per a Aquell que es revelarà com «el pa baixat del cel» (Jn 6,41). Un simbolisme que ja sant Agustí, juntament amb altres Pares, havia captat quan escrivia: «Posat en el pessebre, es va convertir en aliment per a nosaltres» (Serm. 189,4). En realitat, el pessebre conté diversos misteris de la vida de Jesús i ens els fa sentir propers a la nostra vida quotidiana.

Però tornem de nou a l'origen del pessebre tal com nosaltres l'entenem. Ens traslladem amb la ment a Greccio, a la vall de Rieti; allí sant Francesc es va aturar venint probablement de Roma, on el 29 de novembre de 1223 havia rebut del papa Honori III la confirmació de la seva Regla. Després del seu viatge a Terra Santa, aquelles grutes li recordaven d'una manera especial el paisatge de Betlem. I és possible que el *Poverello* quedés impressionat a Roma, pels mosaics de la Basílica de Santa Maria la Major que representen el naixement de Jesús, just al costat del lloc on es conservaven, segons una antiga tradició, les fustes del pessebre.

Les *Fonts Franciscanes* narren detalladament el que va succeir a Greccio. Quinze dies abans del Nadal, Francesc va cridar un home del lloc, anomenat Joan, i li va demanar que l'ajudés a complir un desig: «Desitjo celebrar la memòria del Nen que va néixer a Betlem i vull contemplar d'alguna manera amb els meus ulls el que va sofrir en la seva invalidesa de nen, com va ser reclinat en el pessebre i com va ser col·locat sobre el fenc entre el bou i l'ase»[1]. Tan aviat com ho va sentir, aquest home bo i fidel ràpidament va anar a preparar en el lloc assenyalat el que el sant li havia indicat. El 25 de desembre, van arribar a Greccio molts frares de diferents llocs, com també homes i dones de les granges de la comarca, portant flors i torxes per a il·luminar aquella nit santa. Quan va arribar Francesc, va trobar el pessebre amb el fenc, el bou i l'ase. Les persones que van arribar-hi en veure l'escena del Nadal van mostrar una alegria indescriptible, com mai abans no havien experimentat. Després el sacerdot, davant del Naixement, va celebrar solemnement l'Eucaristia, mostrant el vincle entre l'encarnació del Fill de Déu i l'Eucaristia. En aquella ocasió, a Greccio, no hi havia figures: el pessebre va ser realitzat i viscut per tots els presents[2].

Així neix la nostra tradició: tots al voltant de la cova i plens d'alegria, sense cap distància entre l'esdeveniment que s'acompleix i els qui participen en el misteri.

1 Tomás de Celano, *Vida Primera*, 84: *Fonts franciscanes (FF)*, n. 468.
2 Cf. *ibíd*., 85: *FF*, n. 469.

El primer biògraf de sant Francesc, Tomás de Celano, recorda que aquella nit es va afegir a l'escena senzilla i commovedora el do d'una visió meravellosa: un dels presents va veure posat al llit en el pessebre el mateix Nen Jesús. D'aquell pessebre del Nadal de 1223, «tots van tornar a les seves cases plens d'alegria»[3].

3. Sant Francesc va realitzar una gran obra d'evangelització amb la simplicitat d'aquell signe. El seu ensenyament ha penetrat en els cors dels cristians i roman fins als nostres dies com una manera genuïna de representar amb senzillesa la bellesa de la nostra fe. D'altra banda, el mateix lloc on es va realitzar el primer pessebre expressa i evoca aquests sentiments. Greccio s'ha convertit en un refugi per a l'ànima que s'amaga en la roca per a deixar-se embolcallar en el silenci.

Per què el pessebre suscita tanta sorpresa i ens commou? En primer lloc, perquè manifesta la tendresa de Déu. Ell, el Creador de l'univers, s'abaixa a la nostra petitesa. El do de la vida, sempre misteriós per a nosaltres, ens captiva encara més veient que Aquell que va néixer de Maria és la font i la protecció de cada vida. En Jesús, el Pare ens ha donat un germà que ve a buscar-nos quan estem desorientats i perdem el rumb; un amic fidel que sempre és a prop nostre; ens ha donat el seu Fill que ens perdona i ens aixeca del pecat.

La preparació del pessebre a les nostres cases ens ajuda a reviure la història que va succeir a Betlem. Naturalment, els evangelis són sempre la font que permet conèixer i meditar aquell esdeveniment; no obstant, la seva representació en el pessebre ens ajuda a imaginar les escenes, estimula els afectes, convida a sentir-nos implicats en la història de la salvació, contemporanis de l'esdeveniment que es fa viu i actual en els més diversos contextos històrics i culturals.

D'una manera particular, el pessebre és des del seu origen franciscà una invitació a "sentir", a "tocar" la pobresa que el Fill de Déu va triar per a si mateix en la seva encarnació. I així, és implícitament una crida a seguir-lo en el camí de la humilitat, de la pobresa, de l'anorreament, que des de la cova de Betlem condueix fins a la Creu. És una crida a trobar-lo i servir-lo amb misericòrdia en els germans i germanes més necessitats (cf. Mt 25,31-46).

4. M'agradaria ara repassar els diversos signes del pessebre per a comprendre el significat que comporten. En primer lloc, representem el context del cel estrellat en la foscor i el silenci de la nit. Ho fem així, no sols per fidelitat als relats evangèlics, sinó també pel significat que té. Pensem en

3 *Ibíd.*, 86: *FF*, n. 470.

quantes vegades la nit embolcalla les nostres vides. Doncs bé, fins i tot en aquests instants, Déu no ens deixa sols, sinó que es fa present per a respondre a les preguntes decisives sobre el sentit de la nostra existència: qui soc jo? D'on vinc? Per què vaig néixer en aquest moment? Per què estimo? Per què sofreixo? Per què moriré? Per a respondre aquestes preguntes, Déu es va fer home. La seva proximitat porta llum on hi ha foscor i il·lumina els qui viuen a la fosca, a les ombres de la mort (cf. Lc 1,79).

Mereixen també algun esment els paisatges que formen part del pessebre i que sovint representen les ruïnes de cases i palaus antics, que en alguns casos substitueixen la cova de Betlem i es converteixen en l'estada de la Sagrada Família. Aquestes ruïnes semblen estar inspirades en la Llegenda Àuria del dominic Jacopo da Varazze (segle XIII), on es narra una creença pagana segons la qual el temple de la Pau a Roma s'esfondraria quan una Verge donés a llum un fill. Aquestes ruïnes són sobretot el signe visible de la humanitat caiguda, de tot el que està en ruïnes, que està corromput i deprimit. Aquest escenari diu que Jesús és la novetat enmig d'un món vell, i que ha vingut a sanar i reconstruir, a retornar a la nostra vida i al món la seva esplendor original.

5. Quina emoció hauria d'acompanyar-nos mentre col·loquem en el pessebre les muntanyes, els rierols, les ovelles i els pastors! D'aquesta manera recordem, tal com havien anunciat els profetes, que tota la creació participa de la festa de la vinguda del Messies. Els àngels i l'estrella són el senyal que també nosaltres estem cridats a posar-nos en camí per a arribar a la cova i adorar el Senyor.

«Arribem-nos a Betlem a veure això que ha passat i que el Senyor ens ha fet saber». (Lc 2,15), diuen els pastors després de l'anunci fet pels àngels. És un ensenyament molt bell que es mostra en la senzillesa de la descripció. A diferència de tanta gent que pretén fer altres mil coses, els pastors es converteixen en els primers testimonis de l'essencial, és a dir, de la salvació que se'ls ofereix. Són els més humils i els més pobres els qui saben acollir l'esdeveniment de l'encarnació. A Déu que ve a la nostra trobada en el Nen Jesús, els pastors responen posant-se en camí cap a Ell, per a una trobada d'amor i d'agradable sorpresa. Aquesta trobada entre Déu i els seus fills, gràcies a Jesús, és el que dona vida precisament a la nostra religió i constitueix la seva singular bellesa, i resplendeix d'una manera particular en el pessebre.

6. Tenim el costum de posar en els nostres pessebres moltes figures simbòliques, sobretot, les de captaires i de gent que no coneixen una altra abundància que la del cor. Ells també són a prop del Nen Jesús per dret

propi, sense que ningú pugui foragitar-los o allunyar-los d'un bressol tan improvisat que els pobres al seu voltant no desentonen en absolut. De fet, els pobres són els privilegiats d'aquest misteri i, sovint, aquells que són més capaços de reconèixer la presència de Déu enmig nostre.

Els pobres i els senzills en el Naixement recorden que Déu es fa home per a aquells que més senten la necessitat del seu amor i demanen la seva proximitat. Jesús, «mans i humil de cor» (Mt 11,29), va néixer pobre, va portar una vida senzilla per a ensenyar-nos a comprendre l'essencial i a viure d'això. Des del pessebre emergeix clarament el missatge que no podem deixar-nos enganyar per la riquesa i per tantes propostes efímeres de felicitat. El palau d'Herodes és al fons, tancat, sord a l'anunci d'alegria. En néixer en el pessebre, Déu mateix inicia l'única revolució veritable que dona esperança i dignitat als desheretats, als marginats: la revolució de l'amor, la revolució de la tendresa. Des del pessebre, Jesús proclama, amb humil poder, la crida a compartir amb els últims el camí cap a un món més humà i fratern, on ningú no en sigui exclòs ni marginat.

Amb freqüència als infants —però també als adults!— els encanta afegir altres figures al pessebre que semblen no tenir cap relació amb els relats evangèlics. I, no obstant això, aquesta imaginació pretén expressar que en aquest nou món inaugurat per Jesús hi ha espai per a tot el que és humà i per a tota criatura. Del pastor al ferrer, del forner als músics, de les dones que porten gerres d'aigua als nens que juguen..., tot això representa la santedat quotidiana, l'alegria de fer de manera extraordinària les coses de cada dia, quan Jesús comparteix amb nosaltres la seva vida divina.

7. A poc a poc, el pessebre ens porta a la cova, on trobem les figures de Maria i de Josep. Maria és una mare que contempla el seu fill i el mostra a tots els qui venen a visitar-lo. La seva imatge fa pensar en el gran misteri que ha embolcallat a aquesta jove quan Déu ha trucat a la porta del seu cor immaculat. Davant l'anunci de l'àngel, que li demanava que fos la mare de Déu, Maria va respondre amb obediència plena i total. Les seves paraules: «Heus aquí l'esclava del Senyor; faci's en mi segons la teva paraula» (Lc 1,38), són per a tots nosaltres el testimoniatge de l'abandó en la fe a la voluntat de Déu. Amb aquell "sí", Maria es convertia en la mare del Fill de Déu sense perdre la seva virginitat, sinó que consagrant-la gràcies a Ell. Veiem en ella la Mare de Déu que no té el seu Fill només per a ella mateixa, sinó que demana a tots que obeeixin la seva paraula i la posin en pràctica (cf. Jn 2,5).

Al costat de Maria, en una actitud de protecció del Nen i de la seva mare, hi ha sant Josep. En general, es representa amb el bastó a la mà i, a vegades,

també sostenint un llum. Sant Josep juga un paper molt important en la vida de Jesús i de Maria. Ell és el custodi que mai no es cansa de protegir la seva família. Quan Déu li va advertir de l'amenaça d'Herodes, no va dubtar a posar-se en camí i emigrar a Egipte (cf. Mt 2,13-15). I una vegada passat el perill, va portar la família de tornada a Natzaret, on va ser el primer educador de Jesús nen i adolescent. Josep portava en el seu cor el gran misteri que embolcallava a Jesús i Maria la seva esposa, i com a home just va confiar sempre en la voluntat de Déu i la va posar en pràctica.

8. El cor del pessebre comença a bategar quan, per Nadal, col·loquem la imatge del Nen Jesús. Déu es presenta així, en un nen, per a ser rebut als nostres braços. En la feblesa i en la fragilitat amaga el seu poder que tot ho crea i transforma. Sembla impossible, però és així: en Jesús, Déu ha estat un nen i en aquesta condició ha volgut revelar la grandesa del seu amor, que es manifesta en el somriure i en allargar les seves mans cap a tothom.

El naixement d'un nen suscita alegria i sorpresa, perquè ens posa davant el gran misteri de la vida. Veient brillar els ulls dels joves esposos davant el seu fill nounat, entenem els sentiments de Maria i Josep que, mirant el nen Jesús, percebien la presència de Déu en les seves vides.

«La Vida s'ha manifestat»(1Jn 1,2); així l'apòstol Joan resumeix el misteri de l'encarnació. El pessebre ens fa veure, ens fa tocar aquest esdeveniment únic i extraordinari que ha canviat el curs de la història, i a partir del qual també s'ordena la numeració dels anys, abans i després del naixement de Crist.

La manera d'actuar de Déu gairebé atordeix, perquè sembla impossible que Ell renunciï a la seva glòria per a fer-se home com nosaltres. Quina sorpresa veure Déu que assumeix els nostres propis comportaments: dorm, pren la llet de la seva mare, plora i juga com tots els nens. Com sempre, Déu desconcerta, és impredictible, contínuament va més enllà dels nostres esquemes. Així, doncs, el pessebre, mentre ens mostra Déu tal com ha vingut al món, ens convida a pensar en la nostra vida empeltada en la de Déu; ens convida a ser deixebles seus si volem aconseguir el sentit últim de la vida.

9. Quan s'acosta la festa de l'Epifania, es col·loquen en el Naixement les tres figures dels Reis Mags. Observant l'estrella, aquells savis i rics senyors d'Orient s'havien posat en camí cap a Betlem per a conèixer Jesús i oferir-li dons: or, encens i mirra. També aquests regals tenen un significat al·legòric: l'or honra la reialesa de Jesús; l'encens, la seva divinitat; la mirra, la seva santa humanitat que coneixerà la mort i la sepultura.

Contemplant aquesta escena en el pessebre, estem cridats a reflexionar sobre la responsabilitat que cada cristià té de ser evangelitzador. Cadascun

de nosaltres es fa portador de la Bona Notícia amb aquells que troba, testimoniant amb accions concretes de misericòrdia l'alegria d'haver trobat Jesús i el seu amor.

Els Mags ensenyen que es pot començar des de molt lluny per a arribar a Crist. Són homes rics, savis estrangers, assedegats de l'infinit, que parteixen per a un llarg i perillós viatge que els porta fins a Betlem (cf. Mt 2,1-12). Una gran alegria els envaeix davant el Nen Rei. No es deixen escandalitzar per la pobresa de l'ambient; no dubten a posar-se de genolls i adorar-lo. Davant Ell comprenen que Déu, igual que regula amb sobirana saviesa el curs de les estrelles, guia el curs de la història, derrocant els poderosos i exaltant els humils. I certament, arribats al seu país, hauran comptat aquesta trobada sorprenent amb el Messies, inaugurant el viatge de l'Evangeli entre els no jueus.

10. Davant del pessebre, la ment espontàniament va a quan érem infants i esperàvem amb impaciència el temps per a començar a construir-lo. Aquests records ens porten a prendre novament consciència del gran do que se'ns ha donat en transmetre'ns la fe; i al mateix temps ens fan sentir el deure i l'alegria de transmetre als fills i als nets la mateixa experiència. No és important com es prepara el pessebre, pot ser sempre igual o modificar-se cada any; el que compta és que aquest parli a la nostra vida. En qualsevol lloc i de qualsevol manera, el pessebre parla de l'amor de Déu, el Déu que s'ha fet nen per a dir-nos com és a prop de tot ésser humà, sigui quina sigui la seva condició.

Benvolguts germans i germanes: el pessebre forma part del dolç i exigent procés de transmissió de la fe. Començant des de la infància i després en cada etapa de la vida, ens educa a contemplar Jesús, a sentir l'amor de Déu per nosaltres, a sentir i creure que Déu és amb nosaltres i que nosaltres estem amb Ell, tots fills i germans gràcies a aquell Nen Fill de Déu i de la Mare de Déu. I a sentir que en això hi ha la felicitat. Que a l'escola de sant Francesc obrim el cor a aquesta gràcia senzilla, deixem que de la sorpresa neixi una oració humil: el nostre "gràcies" a Déu, que ho ha volgut compartir tot amb nosaltres per a no deixar-nos mai sols.

Donat a Greccio, en el Santuari del Pessebre, 1 de desembre de 2019.

Francesc

MISSATGE PER A LA CELEBRACIÓ DE LA 53a JORNADA MUNDIAL DE LA PAU 1 de gener de 2020 LA PAU COM A CAMÍ D'ESPERANÇA: DIÀLEG, RECONCILIACIÓ I CONVERSIÓ ECOLÒGICA

1. La pau, camí d'esperança davant dels obstacles i les proves

La pau, com a objecte de la nostra esperança, és un bé preciós, al qual aspira tota la humanitat. Esperar en la pau és una actitud humana que conté una tensió existencial, i d'aquesta manera qualsevol situació difícil «es pot viure i acceptar si porta a una meta, si podem estar segurs d'aquesta meta i si aquesta meta és tan gran que justifiqui l'esforç del camí».[4] En aquest sentit, l'esperança és la virtut que ens posa en camí, ens dona ales per avançar, fins i tot quan els obstacles semblen insuperables.

La nostra comunitat humana porta, en la memòria i en la carn, els signes de les guerres i dels conflictes que s'han produït, amb una creixent capacitat destructiva, i que no deixen d'afectar especialment als més pobres i als més dèbils. Nacions senceres s'afanyen també per alliberar-se de les cadenes de l'explotació i de la corrupció, que alimenten l'odi i la violència. Encara avui, a tants homes i dones, infants i gent gran se'ls nega la dignitat, la integritat física, la llibertat, inclosa la llibertat religiosa, la solidaritat comunitària, l'esperança en el futur. Moltes víctimes innocents carreguen sobre elles el turment de la humiliació i l'exclusió, del dol i la injustícia, per no dir els traumes resultants de l'acarnissament sistemàtic contra el seu poble i els seus éssers estimats.

Les proves terribles dels conflictes civils i internacionals, sovint agreujats per la violència sense pietat, marquen durant molt de temps el cos i l'ànima de la humanitat. Realment, tot tipus de guerra és un fratricidi que destrueix el mateix projecte de fraternitat, inscrit en la vocació de la família humana.

Sabem que la guerra sovint comença per la intolerància a la diversitat de l'altre, la qual cosa fomenta el desig de possessió i la voluntat de domini. Neix en el cor de l'home per l'egoisme i la supèrbia, per l'odi que instiga a destruir, a tancar l'altre en una imatge negativa, a excloure'l i eliminar-lo. La guerra es nodreix de la perversió de les relacions, de les ambicions hegemòniques, dels abusos de poder, de la por a l'altre i a la diferència vista com un obstacle; i alhora alimenta tot això.

4 Benet XVI, Carta enc. *Spe salvi* (30 novembre 2007), 1.

És paradoxal, com vaig assenyalar durant el recent viatge al Japó, que «el nostre món viu la dicotomia perversa de voler defensar i garantir l'estabilitat i la pau en base a una falsa seguretat sustentada per una mentalitat de por i desconfiança, que acaba per enverinar les relacions entre pobles i impedir tot diàleg possible. La pau i l'estabilitat internacional són incompatibles amb qualsevol intent de construir sobre la por a la mútua destrucció o sobre una amenaça d'aniquilació total; només és possible des d'una ètica global de solidaritat i cooperació al servei d'un futur plasmat per la interdependència i la corresponsabilitat entre tota la família humana d'avui i de demà».[5]

Qualsevol situació d'amenaça alimenta la desconfiança i el replegament en la pròpia condició. La desconfiança i la por augmenten la fragilitat de les relacions i el risc de violència, en un cercle viciós que mai no pot conduir a una relació de pau. En aquest sentit, fins i tot la dissuasió nuclear no pot crear més que una seguretat il·lusòria.

Per tant, no podem pretendre que es mantingui l'estabilitat en el món a través de la por a l'aniquilació, en un equilibri altament inestable, suspès a la vora de l'abisme nuclear i tancat dins dels murs de la indiferència, en el qual es prenen decisions socioeconòmiques, que obren el camí als drames del descart de l'home i de la creació, en lloc de protegir-se els uns als altres.[6] Aleshores, ¿com podem construir un camí de pau i reconeixement mutu? ¿Com podem trencar la lògica morbosa de l'amenaça i la por? ¿Com podem acabar amb la dinàmica de desconfiança que preval actualment?

Hem de buscar una veritable fraternitat, que estigui basada sobre el nostre origen comú en Déu i exercida en el diàleg i la confiança recíproca. El desig de pau està profundament inscrit en el cor de l'home i no hem de resignar-nos a res que sigui menys que això.

2. La pau, camí d'escolta basat en la memòria, en la solidaritat i en la fraternitat

Els *Hibakusha*, els supervivents dels bombardejos atòmics d'Hiroshima i Nagasaki, es troben entre el qui mantenen avui viva la flama de la consciència col·lectiva, testificant a les generacions següents l'horror del que va succeir-hi l'agost de 1945 i el sofriment indescriptible que continua fins als nostres dies. El seu testimoni desperta i preserva d'aquesta manera el record de les víctimes, perquè la consciència humana s'enforteixi cada vegada més contra tot desig de dominació i destrucció: «No podem permetre que

5 *Discurs sobre les armes nuclears*, Nagasaki, Parc de l'epicentre de la bomba atòmica, 24 novembre 2019.

6 Cf. *Homilia a Lampedusa*, 8 juliol 2013.

les actuals i les noves generacions perdin la memòria dels fets ocorreguts, aquesta memòria que és garant i estímul per a construir un futur més just i més fratern».[7]

Com ells, arreu del món moltes persones ofereixen a les generacions futures el servei essencial de la memòria, que ha de mantenir-se no només per evitar cometre novament els mateixos errors o perquè no es tornin a proposar els esquemes il·lusoris del passat, sinó també perquè aquesta memòria, fruit de l'experiència, constitueixi l'arrel i suggereixi el camí per a les decisions de pau presents i futures.

La memòria és, encara més, l'horitzó de l'esperança: moltes vegades, en la foscor de guerres i conflictes, el record d'un petit gest de solidaritat rebut pot inspirar també opcions valentes i fins i tot heroiques, pot posar en marxa energies noves i revifar una esperança nova tant en els individus com en les comunitats.

Obrir i traçar un camí de pau és un desafiament molt complex, ja que els interessos que hi ha en joc en les relacions entre persones, comunitats i nacions són múltiples i contradictoris. En primer lloc, cal apel·lar a la consciència moral i a la voluntat personal i política. La pau brolla de les profunditats del cor humà i la voluntat política sempre necessita revitalització, per a obrir processos nous que reconciliïn i uneixin les persones i les comunitats.

El món no necessita paraules buides, sinó testimonis convençuts, artesans de la pau oberts al diàleg sense exclusió ni manipulació. De fet, no es pot realment assolir la pau sense que hi hagi un diàleg convençut d'homes i dones que busquin la veritat més enllà de les ideologies i de les opinions diferents. La pau «ha d'edificar-se contínuament»,[8] un camí que fem junts buscant sempre el bé comú i comprometent-nos a complir la nostra paraula i respectar les lleis. El coneixement i l'estimació pels altres també poden créixer en l'escolta mútua, fins al punt de reconèixer en l'enemic el rostre d'un germà.

Per tant, el procés de pau és un compromís constant en el temps. És un treball pacient que busca la veritat i la justícia, que honora la memòria de les víctimes i que s'obre, pas a pas, a una esperança comuna, més forta que la venjança. En un Estat de dret, la democràcia pot ser un paradigma significatiu d'aquest procés, si es basa en la justícia i en el compromís de salvaguardar els drets de cadascú, especialment si és feble o marginat, en la recerca contínua de la veritat.[9] És una construcció social i una tasca en progrés, en la

7 *Trobada per la pau*, Hiroshima, Memorial de la Pau, 24 novembre 2019.

8 Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, 78.

9 Cf. Benet XVI, *Discurs als dirigents de les associacions cristianes de treballadors italians*, 27 gener 2006.

qual cadascú contribueix responsablement a tots els nivells de la comunitat local, nacional i mundial.

Com ressaltava sant Pau VI: «La doble aspiració cap a la igualtat i la participació s'encamina a promoure un tipus de societat democràtica. […] Això indica la importància de l'educació per a la vida en societat, on, a més de la informació sobre els drets de cadascú, sigui recordat el seu necessari correlatiu: el reconeixement dels deures de cadascú de cara als altres; el sentit i la pràctica del deure estan mútuament condicionats pel domini d'un mateix, així com també a l'acceptació de les responsabilitats i dels límits posats a l'exercici de la llibertat de la persona individual o del grup».[10]

Per contra, la fractura entre els membres d'una societat, l'augment de les desigualtats socials i la negativa a utilitzar les eines per al desenvolupament humà integral posen en perill la recerca del bé comú. En canvi, el treball pacient basat en el poder de la paraula i la veritat pot despertar en les persones la capacitat de compassió i solidaritat creativa.

En la nostra experiència cristiana, recordem constantment Crist, que va donar la vida per la nostra reconciliació (cf. Rm 5,6-11). L'Església participa plenament en la recerca d'un ordre just, i continua servint al bé comú i alimentant l'esperança de pau a través de la transmissió dels valors cristians, l'ensenyament moral i les obres socials i educatives.

3. La pau, camí de reconciliació en la comunió fraterna

La Bíblia, d'una manera particular a través de la paraula dels profetes, crida les consciències i els pobles a l'aliança de Déu amb la humanitat. Es tracta d'abandonar el desig de dominar els altres i aprendre a veure's com a persones, com a fills de Déu, com a germans. Mai no s'ha d'encasellar l'altre pel que va poder dir o fer, sinó que ha de ser considerat per la promesa que porta dintre seu. Només triant el camí del respecte serà possible trencar l'espiral de venjança i emprendre el camí de l'esperança.

Ens guia el passatge de l'Evangeli que mostra el següent diàleg entre Pere i Jesús: «"Senyor, quantes vegades hauré de perdonar al meu germà el mal que m'haurà fet? Set vegades?". Jesús li respon: "No et dic set vegades, sinó setanta vegades set"» (*Mt* 18,21-22). Aquest camí de reconciliació ens crida a trobar en el més profund dels nostres cors la força del perdó i la capacitat de reconèixer-nos com a germans i germanes. Aprendre a viure en el perdó augmenta la nostra capacitat de convertir-nos en dones i homes de pau.

El que afirmem de la pau en l'àmbit social val també en el polític i econòmic, ja que la qüestió de la pau impregna totes les dimensions de la vida

10 Carta. ap. *Octogesima adveniens* (14 maig 1971), 24.

comunitària: mai no hi haurà una pau veritable tret que siguem capaços de construir un sistema econòmic més just. Com va escriure fa deu anys Benet XVI a la Carta encíclica *Caritas in veritate*: «La victòria sobre el subdesenvolupament requereix actuar no sols en la millora de les transaccions basades en la compravenda, o en les transferències de les estructures assistencials de caràcter públic, sinó sobretot en l'obertura progressiva en el context mundial a formes d'activitat econòmica caracteritzada per certs marges de gratuïtat i de comunió» (n. 39).

4. La pau, camí de conversió ecològica

«Si una mala comprensió dels nostres propis principis a vegades ens ha dut a justificar el maltractament a la natura o el domini despòtic de l'ésser humà sobre les coses creades, o les guerres, la injustícia i la violència, els creients hem de reconèixer que d'aquesta manera hem estat infidels al tresor de saviesa que havíem de custodiar».[11]

Davant les conseqüències de la nostra hostilitat cap als altres, la falta de respecte per la casa comuna i l'explotació abusiva dels recursos naturals —vistos com a eines útils únicament per al benefici immediat, sense respecte per les comunitats locals, pel bé comú i per la natura—, necessitem una conversió ecològica.

El recent Sínode sobre l'Amazònia ens duu a renovar la crida a una relació pacífica entre les comunitats i la terra, entre el present i la memòria, entre les experiències i les esperances.

Aquest camí de reconciliació és també escolta i contemplació del món que Déu ens va donar pera convertir-lo en la nostra casa comuna. De fet, els recursos naturals, les nombroses formes de vida i la terra mateixa se'ns confien pera ser "cultivades i preservades" (cf. Gn 2,15) també per a les generacions futures, amb la participació responsable i activa de cadascú. A més, necessitem un canvi en les conviccions i en la mirada, que ens obri més a la trobada amb l'altre i a l'acollida del do de la creació, que reflecteix la bellesa i la saviesa de seu Creador.

D'aquí sorgeixen, en particular, motivacions profundes i una forma nova de viure a la casa comuna, de trobar-se els uns amb els altres des de la pròpia diversitat, de celebrar i respectar la vida rebuda i compartida, de preocupar-se per les condicions i models de societat que afavoreixen la florida i la permanència de la vida en el futur, d'incrementar el bé comú de tota la família humana.

11 Carta enc. *Laudato si'* (24 maig 2015), 200.

Per tant, la conversió ecològica a la qual apel·lem ens porta a tenir una mirada nova sobre la vida, considerant la generositat del Creador que ens va donar la terra i que ens recorda la joiosa sobrietat de compartir. Aquesta conversió ha d'entendre's de manera integral, com una transformació de les relacions que tenim amb els nostres germans i germanes, amb els altres éssers vius, amb la creació en la seva varietat tan rica, amb el Creador que és l'origen de tota vida. Per al cristià, la conversió ecològica demana «deixar brotar totes les conseqüències del seu trobament amb Jesucrist en les relacions amb el món que ens envolta».[12]

5. S'obté tant com s'espera [13]

El camí de la reconciliació requereix paciència i confiança. La pau no s'aconsegueix si no se l'espera.

En primer lloc, es tracta de creure en la possibilitat de la pau, de creure que l'altre té la mateixa necessitat de pau que nosaltres. En això, podem inspirar-nos en l'amor de Déu per cadascú de nosaltres, un amor alliberador, il·limitat, gratuït i incansable.

La por és sovint una font de conflicte. Per tant, és important anar més enllà dels nostres temors humans, reconeixent-nos fills necessitats, davant d'Aquell que ens estima i ens espera, com el Pare del fill pròdig (cf. Lc 15,11-24). La cultura de la trobada entre germans i germanes trenca amb la cultura de l'amenaça. Fa que cada trobada sigui una possibilitat i un do del generós amor de Déu. Ens guia a anar més enllà dels límits dels nostres horitzons estrets, a aspirar sempre a viure la fraternitat universal, com a fills de l'únic Pare celestial.

Per als deixebles de Crist, aquest camí està sostingut també pel sagrament de la Reconciliació, que el Senyor ens va deixar pera la remissió dels pecats dels batejats. Aquest sagrament de l'Església, que renova les persones i les comunitats, ens crida a mantenir la mirada en Jesús, que ha reconciliat «totes les coses, tant a la terra com al cel, posant la pau en tot el que hi ha per la sang de la seva creu» (Col 1,20); i ens demana que abandonem qualsevol tipus de violència en els nostres pensaments, paraules i accions, tant vers el nostre proïsme com vers la creació.

La gràcia de Déu Pare es dona amb amor sense condicions. Havent rebut el seu perdó, en Crist, podem posar-nos en camí per a oferir-lo als homes i a les dones del nostre temps. Dia rere dia, l'Esperit Sant ens suggereix actituds i paraules perquè ens convertim en artesans de la justícia i la pau.

12 *Ibíd.*, 217.

13 Cf. S. Joan de la Creu, *Nit fosca*, II, 21, 8.

Que el Déu de la pau ens beneeixi i vingui a ajudar-nos.

Que Maria, Mare del Príncep de la pau i Mare de tots els pobles de la terra, ens acompanyi i ens sostingui en el camí de la reconciliació, pas a pas.

I que cada persona que vingui a aquest món pugui conèixer una existència de pau i desenvolupar plenament la promesa d'amor i de vida que comporta.

Vaticà, 8 de desembre de 2019

Francesc

PROVÍNCIA ECLESIÀSTICA VALENTINA

NOTA DE LOS OBISPOS DE LA PROVINCIA ECLESIÁSTICA VALENTINA

Los obispos de la Provincia Eclesiástica Valentina, como pastores del Pueblo de Dios de las diócesis de Ibiza, Menorca, Mallorca, Segorbe-Castellón, Orihuela-Alicante y Valencia, ante la nueva convocatoria electoral, el próximo día 10 de noviembre, queremos pedir a los fieles que se unan a nuestra oración por todos los gobernantes y políticos, en especial, por quienes se presentan y salgan elegidos en las próximas elecciones.

Oramos a Dios, en primer lugar, para que gobernantes y políticos promuevan siempre el bien común y la justicia para todos, y no se dejen llevar por el interés particular o partidario; esto es que promuevan "el conjunto de aquellas condiciones de la vida social que permiten a los grupos y a cada uno de sus miembros conseguir más plena y fácilmente su propia perfección" (GS 26); para que sean defensores del matrimonio natural como comunidad de vida y amor conyugal, lugar natural del nacimiento de nuevas vidas, y de la familia, fundamentada en el matrimonio natural, célula básica de la sociedad; y para que respeten y garanticen el derecho originario y prioritario que asiste a los padres para educar a sus hijos según sus convicciones más profundas.

Rezamos para que nuestros gobernantes y políticos protejan siempre el don más precioso que tenemos sobre la tierra que es la vida humana en todas sus fases, cuya dignidad y valor deben ser reconocidos y escrupulosamente garantizados, y para que fomenten el cuidado de la naturaleza, don de Dios para el hombre.

Pedimos a Dios, Padre de todos los hombres, para que quienes rigen los destinos de nuestro pueblo sean artífices de la paz, la convivencia, la con-

cordia y el progreso de todos los españoles así como de la acogida e integración de los que por diversas razones viven entre nosotros procedentes de otros pueblos en busca de una vida mejor y más segura.

Rogamos a Dios para que nuestros gobernantes y políticos garanticen y defiendan la libertad religiosa individual y de las Iglesias y confesiones religiosas, que permita a las personas poder ejercitar y vivir su fe en privado y en público sin coacción y menosprecio y a la Iglesia católica poder ejercer su misión de anunciar el Evangelio y servir a Dios dando a conocer a todos al Señor y Dios de la historia que da la salvación y la vida, que transforma los corazones haciendo mejores ciudadanos defensores y constructores de una humanidad más fraterna.

Elevamos nuestra plegaria a Dios para que nuestros gobernantes y políticos tengan un especial cuidado con los que sufren por cualquier circunstancia.

Reconocemos sinceramente el valor del trabajo y la dedicación de los políticos y de nuestros gobernantes, necesarios e imprescindibles para nuestra sociedad. Por ello suplicamos a Dios para que pongan todo su empeño en cuidar los destinos de las personas, de las familias, los grupos y toda la nación sobre los que están llamados a ejercer su autoridad al servicio de una sociedad verdaderamente democrática y libre.

Queridos fieles de nuestras diócesis os pedimos que os unáis a nuestra oración humilde y confiada al Señor que conduce la historia de todos los hombres con la confianza de que Él está siempre atento a nuestras necesidades.

Desde nuestra misión pastoral ofrecemos a nuestros políticos y a todos los ciudadanos, a quienes estimamos y servimos, lo que tenemos, que no es oro ni plata, sino a Jesucristo que ha venido a enseñarnos que todos somos hermanos, que nos ofrece la alegría que nadie más puede dar y que es capaz de reconfortar el corazón dolorido que sólo Él puede consolar.

30 de octubre de 2019

† **Antonio Cañizares,** Cardenal Arzobispo Metropolitano de Valencia
† **Casimiro López,** Obispo de Segorbe-Castellón
† **Jesús Murgui,** Obispo de Orihuela-Alicante
† **Sebastià Taltavull,** Obispo de Mallorca
† **Vicente Juan,** Obispo de Ibiza
† **Francisco Conesa,** Obispo de Menorca
† **Javier Salinas,** Obispo Auxiliar de Valencia
† **Esteban Escudero,** Obispo Auxiliar de Valencia
† **Arturo Ros,** Obispo Auxiliar de Valencia

A
ω
ADIUTOR GAUDII VESTRI